

קונטרס

אאלפך חכמה

בלבבין משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך בירה

תורה לשמה

תורת שעשועים

לא מונה כלל

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.

להאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקישים: כוכביות [*]
< [#] סולמית
< [מספר שיעור]
סולמית [#]

© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
(דרך המייל/פקס)
ישלח בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח בקשה
דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבנים, ניתן לצור קשר
עם מערכת
'בלבבין משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

"בא אל התיבה"

ערך בירה

עבודה

בלבביפדיה עבודת ה' בירה..... ז

מחשבה

בלבביפדיה מחשבה בירה..... יט

סוגיות במחשבה בירה..... ס

ר"א שערים

צירוף ב-י / ב-ר / ב-ה / י-ר / י-ה / ר-ה..... לג

קבלה

בלבביפדיה קבלה בירה..... מא

מילון ערכים בקבלה בירה..... מזה

ארמית

מילון ערכים בארמית בירה - ביראות - בציר -

ביתר - בעירא - ביבר - ביברי - ביברים - שברירא..... מוז

לתוכן עניינים מורחב..... מח

מדור עבודה

בלבפדיה עבודת ה'
בירה

בלבביפדיה עבודת ה' בירה

עיקר שם תואר 'בירה' הוא על בית המקדש

בירה - הגדרת בירה כמו שאומר רש"י בכמה מקומות בש"ס - 'בית גדול ונאה'.

אבל בפרטות הלשון בירה סתם שנמצא בפסוקים וכן בפעמים רבות בש"ס זה קאי על בית המקדש. וזה מה שנאמר בפסוק בדברי הימים (דה"א, כט, א) "כי לא לאדם הבירה כי לה' אלקים" שזה קאי על בית המקדש, ואמנם בגמ' בתחילת יומא ישנה מחלוקת בין רבי יוחנן לריש לקיש על לשון בירה שבמקרא וכלשון הגמ' שם: "מאי בירה, אמר רבב"ח אמר רבי יוחנן מקום היה בהר הבית ובירה שמו, ור"ל אמר כל המקדש כולו קרוי בירה", אבל סתם בירה שבש"ס כסדר וכן בשאר דברי חז"ל זה ודאי קאי על בית המקדש.

ובהרחבה יותר כל ארץ ישראל נקראת בירה כמו שהאריך ב'מגלה עמוקות' שבירה עולה בגימטריא ז' פעמים שם א'-ל'. ובהרחבה יותר גדולה כמו שידוע מאד מה שאומרים חז"ל כמשל ביחס לאברהם אבינו - משל לאדם שראה בירה דולקת וכו' שכמו כן ראה אברהם אבינו את העולם ולבסוף אמר אברהם מכח כך שאי אפשר לעולם בלא מנהיג וע"י כן 'הציץ' עליו בעל הבירה' כמו שאומרים שם חז"ל, והרי שכלל העולם נמשל לבירה.

אבל כמו שהוזכר, עיקר שם תואר בירה נאמר ביחס לבית המקדש.

שושן הבירה עומדת כנגד בירה דביהמ"ק

אמנם, כיון שכל מה שברא הקב"ה בעולמו הוא בראו באופן של 'זה לעומת זה', כמו כן

ביחס לבירה, ה'זה לעומת זה' של בית המקדש שהוא הבירה דקדושה, היא 'שושן הבירה' כמו שמוזכר כמה וכמה פעמים במגילת אסתר, בירה לעומת בירה. - ומהלשון הזה נשתרבו שהעיר החשובה שבכל מדינה נקראת בירה, ולכאור' מה שהיא נקראת בירה זהו משום ששם נמצא בית המלכות שהוא בית גדול ונאה, ואפילו אם אין שם מלכות, אבל בדרך כלל, בבירה נמצאים הבניינים הגדולים והנאים.

וזה א"כ מה שמתגלה בשושן שכיון שהיא היתה העיר המרכזית אשר במדינת עילם, לכן היא נקראת בירה משום שיש בה בניינים גדולים ונאים כמו שהוזכר.

ומ"מ, עיקר שורש סוגיית בירה עומדת באופן של 'זה לעומת זה' מחד, הבירה של בית המקדש וכנגדה שושן הבירה.

מהות שם בירה דביהמ"ק - שם י-ה שמצטרף העולם העליון עם העולם התחתון המתגלה בביהמ"ק

וברור לכל בר-דעת שהבירה שמתגלה מצד הקדושה היא מהות אחת של בירה, והבירה שמתגלה מצד הקלקול היא מהות של בירה הפוכה.

נתבונן בסיעתא דשמיא להבין מהי המהות של הבירה דקדושה של בית המקדש ומהו ה'זה לעומת זה' של שושן הבירה, - הרי ידועים מאד דברי חז"ל על הפסוק "כי ביה-ה' צור עולמים" שהקב"ה ברא את העולם בי ויה', העולם הבא נברא בי' והעולם הזה נברא בה', ומצד כך, השורש של המילה בירה, בר י-ה, הבר זהו לשון של בורא ונברא והשורש של הנברא הוא בשמו יתברך - שם י-ה וזהו

שורש הבירה דקדושה.

עומק ה'בריה חדשה' המתגלה במקום ביהמ"ק - הברית המתגלה בצירוף בורא ונברא

ועל שם כן הוא נקרא בירה מלשון בריאה
משום שעיקר מקום הבריה הוא בבירה שהוא
מקום בית המקדש.

והרי כידוע בדברי חז"ל, שורש צירוף
האותיות זה עם זה הם הרל"א שערים פנים
ואחור, ואלו הם מדרגות הבריה שנבראה
ברל"א שערים פנים וברל"א שערים אחור,
- ולכן ב' פעמים רל"א עולים תס"ב שהוא
בגימטריא בורא-נברא, - וזה המתגלה במקום
בית המקדש ששם נגלה הצירוף של בורא
ונברא.

כלומר - לא רק שנגלה בבית המקדש שבית
המקדש של מטה מכוון כנגד בית המקדש
של מעלה כפי שחודד בראשית הדברים שזהו
הבר י'-ה' שבבירה, אלא בעומק נגלה בבית
המקדש הגילוי של הבורא והנברא כי מקום
בית המקדש הוא עיקר מקום גילוי הבורא
בבריותו שהוא ברא.

והרי שפנימיות מדרגת בית המקדש שהיא
גילוי צורת צירופי האותיות של הרל"א
שערים פנים ואחור, הם הם עומק גילוי מדרגת
בית המקדש שבו מתגלה הצירוף של בורא
ונברא.

ומצד כך, מתגלה הברית שבצירוף הבורא
והנברא, והרי מבואר ברמב"ן שכל ברית נקרא
ברית מלשון של בריה משום שהברית יוצרת
בכח הצירוף שבברית בריה חדשה, וא"כ
בעומק, בית המקדש נקרא בירה שבהיפוך
אותיות זה בריה, כיון שבו מתגלה הבריה
חדשה במה שכביכול הקב"ה והנבראים
אינם דברים נפרדים זה מזה שאז הבריה
היא בבחינת לבר אלא הברית מגלה ששורש
הנבראים והבורא הם חד [שמתגלה בעיקר
בישראל ש"קודשא בריך הוא וישראל חד

ולפי"ז, כיון העולם הבא נברא ב' והעולם
הזה נברא בה' כלשון חז"ל שהוזכר, לכן
המקום שבו נגלה הצירוף של העולם העליון
עם העולם התחתון שזהו מקום בית המקדש
נקרא בירה.

ונתבונן להבין עמוק - הרי כדברי חז"ל על
הפסוק "וזה שער השמים" שזה קאי על בית
המקדש שהוא השער לשמים ולכן התפילות
עולות דרך שם, וכמו כן אומרים חז"ל שבית
המקדש של מעלה מכוון כנגד בית המקדש
של מטה, וכן להיפך שבית המקדש של מטה
מכוון כנגד ביהמ"ק של מעלה.

ומצד כך בעומק, עיקר שם תואר בירה שחל
על בית המקדש הוא לא מכוון רק ביחס לבית
המקדש של מטה, אלא שם תואר בירה חל
בבית המקדש של מעלה במה שהבית מקדש
של מטה מכוון כנגד בית המקדש של מעלה.

ולכן דייקא שם נגלה הצירוף של ה' והה' של
ה"כ ביה"ה צור עולמים", כלומר, בכללות
העולם הבא הוא ה' והעולם הזה הוא הה',
אבל המקום שמצטייר הצירוף של עולם הזה
ועולם הבא יחד באופן שהם מקבילים אחד
לשני - בית המקדש העליון י' ובית המקדש
התחתון ה' זהו בשם תואר של כללותם יחד
הנקרא בירה - זוהי מדרגת בירה שבבית
המקדש.

ובעומק יותר הרי מקדש מקביל למשכן
כדברי הגמ' בריש עירובין כידוע ש"משכן
איברי מקדש ומקדש איברי משכן" ולגבי
המשכן נאמר בגמ' בברכות "יודע היה בצלאל
לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ", והרי
ששורש השמים והארץ שנבראו מתגלה בעיקר
בבית המקדש שאופן עשייתו היה מעין בריאת
העולם, ובדקות, הוא הוא השורש הפנימי של
בריאת העולם.

שהוזכר לעיל מצד מה שטבע האש שהיא עולה למעלה.

ומצד כך, מצינו כמה וכמה פעמים בש"ס שהוזכר תפיסת אש דייקא ביחס לבירה כמו במשנה בבבא קמא (דף ס"ב ב') "גמל שהיה טעון פשתן וכו' והדליק את הבירה" וכן בעוד דוגמאות בחז"ל שבבירה יש תפיסה של אש, כלומר, זה מצד ההבחנה הזו ששורש כל הקרבנות כולם שהיו בבית המקדש שנקרא בירה הוא קרבן עולה שעולה כליל.

אבל מאידך יש תפיסה נוספת בבית המקדש שעיקר הקרבנות הוא קרבן שלמים שהוא עושה שלום בין כולם כמו שאומרים חז"ל שיש בו חלק לקדוש ברוך הוא, חלק לכהנים וחלק לבעלים, ובתפיסה הזו, הבירה היא מלשון ברית שזהו הצירוף של כולם יחד, - וזה עומק מה שמונח בפסוק שהוזכר "כי לא לאדם הבירה כי לה' אלקים", כיון שבבית המקדש מונח שורש עבודת השלמים שמגלה שהמהות הפנימית של בית המקדש היא שלום בין כולם, וזה עומק הבירה-בריה שמתגלה בבית המקדש.

הגילוי שכל שורש בנין שושן הבירה יונק מחורבן ביהמ"ק

וכמו שהוזכר בראשית הדברים, 'זה לעומת זה עשה האלקים', וכנגד כח הבירה דתיקון של בית המקדש, יש בירה דקלקול המתגלה בשושן הבירה, והרי כמו שברור לכל בר-דעת, על דרך מה שאומרים חז"ל על הפסוק 'אמלאה החרבה' - לא נכנתה צור אלא מחורבנה של ירושלים', כך שורש הבנין של שושן הבירה יונק ממדרגת חורבן הבית, הבירה בתיקון זהו הבית בבנינו, וכשחרב הבירה דתיקון שזה חורבן בית ראשון, אז מתגלה מדרגת שושן הבירה שזהו הבירה דקלקול.

ומצד כך מה שנאמר במגילה "והמלך והמן

הוא"[, - זה שורש הבירה שהיא במדרגת הבריה שמתגלה בה מציאות של צירוף - ברית שמצרפת כביכול בורא ונברא* שיוצרת בריה חדשה.

זה עומק מדרגת בית המקדש שהיא במדרגה של בירה, וזהו ראשית, כללות גילוי הבירה דתיקון.

וע"ז נאמר בעומק בלשון הפסוק שהוזכר בדה"א פרק כ"ט "כי לא לאדם הבירה כי לה' אלקים", וזה הרי ברור לכל בר דעת - וכי צריך לומר שהבירה שהוא בית המקדש הוא לא לאדם אלא לה' אלקים?! הרי בוודאי שביית המקדש הוא ביתו של הקב"ה כמו שהקב"ה אומר לשלמה "אתה תבנה בית לשמי" ומה הסלקא דעתך לומר שביית המקדש הוא בבחינת בירה לאדם שהפסוק צריך להפקיע מזה ולומר "כי לא לאדם הבירה כי לה' אלקים"

אבל לפי מה שנתחדד - הרי בבית המקדש לא מונח רק גילוי של הקב"ה לעצמו, אלא גילוי של ברית, גילוי של 'בריה חדשה' שעל שם כן הוא נקרא בירה כמו שנתחדד כי בהמ"ק מצרף בורא ונברא, וכיון שיש שם גילוי למקום הנברא, לכן בא הפסוק לחדד ולומר "כי לא לאדם הבירה כי לה' אלקים", שאין כאן גילוי גם למקום האדם לעצמו אלא זה גילוי ה'בריה חדשה' שבצירוף שורש כל הנבראים כולם במקום בית המקדש עם הבורא, וזה א"כ מהות הבריה חדשה שבבירה כמו שנתחדד.

שורש ה'בירה דולקה' דביהמ"ק המתגלה בקרבן עולה ושורש ה'בריה חדשה' שבבירה המתגלה בקרבן שלמים ע"י הצירוף של כולם יחד

ולכן כמו שהוזכר פעמים רבות ביחס לקרבנות שנקרבים בבית המקדש שמצד אחד שורש כל הקרבנות הוא קרבן עולה שעולה כליל - שזהו השורש של ה'בירה דולקת'

* וכמו שהוזכר שזהו הגימטריא של בורא-נברא שעולה תס"ב - ב' פעמים רל"א, רל"א פנים ורל"א אחור.

שלהם שעולה שבר, והיינו משום שתפיסת הבירה דקלקול שמתגלה בשושן הבירה שמתחילה ב'העיר שושן נבוכה' [-משורש ה'נבוכה' דירושלים כמו שהוזכר לעיל] ולאחר מכן ב'העיר שושן צהלה ושמחה', שורשה הוא בשבירה של בנין בית המקדש, ולכן כאשר מתגלה תוקף ההצלה ב'ארור המן' ו'ברוך מרדכי' זהו תיקון של השבירה כי הם בגימטריא שבר כפי שנתבאר.

הגילוי של פורים בט"ו בירושלים ובשושן הבירה

ונתבונן להבין - הרי הזמן שנקבעו ימי הפורים מכח הנצחון שהיה לישראל במלחמתם עם האומות זהו ביום י"ד בזמן שהם נחו מאויביהם מהמלחמה שהיתה בי"ג, ולכן נקבע פורים בכל המקומות כולם ביום י"ד, ובשושן הבירה שהם ביקשו עוד יום להילחם, המנוחה היתה ביום ט"ו, ולכן קביעות זמן הפורים בערים המוקפות חומה הוא בט"ו משורש שושן הבירה שהיתה מוקפת חומה.

וראשית כל מונחת כאן ההגדרה ששושן הבירה היא לעומת ירושלים ולכן הפורים בשניהם הוא בט"ו וכמבואר בגמ' שהסיבה שקבעו שבכל עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון קוראים בט"ו משום כבודה של ירושלים שהיתה חריבה בזמן אחשורוש, ומונח כאן בעומק יותר בדברי חז"ל שירושלים שבה נמצאת הבירה בה' הידיעה - היא העומדת כנגד שושן הבירה ולכן הפורים בשניהם הוא בט"ו.

וכמו שברור, הט"ו זהו ה'ה' שבבירה שעולה ט"ו, הבירה דתיקון זה ירושלים והבירה דקלקול זה שושן הבירה ובשניהם קוראים בט"ו שזהו ה'ה' כמו שנתחדד.

ישבו לשתות והעיר שושן נבוכה", כלומר מונח כאן ששורש הצירוף של שושן ל'בירה' זהו מה'נבוכה של ירושלים שמתגלה בחורבן הבית, וכמו כן במה שאומר אחשורוש לאסתר "מה שאלתך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש" שדורשים ע"ז חז"ל "עד חצי המלכות - ולא דבר החוצץ את המלכות ומאי נינהו - בנין בית המקדש" היינו משום שבניינה של שושן הבירה נבנה מחורבנה של ירושלים, וזה מה שמונח ב'העיר שושן נבוכה' שזה מלשון בכי כי היא יונקת מהבכי של ירושלים.

וא"כ, שורש כל כחה של שושן הבירה הוא בחורבן הבית, והרי כידוע שבדברי רבותינו מגדירים את החורבן שבירה, והיינו משום שבשורש הוא שבירה ובהתפשטות זהו חורבן.

וכמובן, בתוך המילה שבירה מונח האותיות ש'-בירה - ומבואר בגמ' שהיו שלושה בירות, שילה, נוב וגבעון ובית עולמים [-שרמוז בש'- בירה, שלוש בירה], והרי שבעומק השבירה שחלה בבית המקדש היא דייקא במדרגת הבירה שבביהמ"ק, - כשמתגלה בית בבניינו מתגלה מקום הבירה דתיקון שזהו בית ביפו, אבל כשהבית הוא בחורבנו ובשבירתו, השבירה היא בבירה, ושם הוא השורש של שושן הבירה.

והרי כמו שאומרים חז"ל [ומבואר בהרחבה בגר"א], שכאשר אחשורוש בא לבנות את כסאו, שושן לא היה עיקר מקום המלוכה, וכשהוא העביר לשושן את מקום ממלכתו, ע"כ הוא הפך אותה לבירה, ולשם הוא הביא את כלי בית המקדש כדברי חז"ל הידועים על הפסוק "וכלים מכלים שונים" שהם כלי בית המקדש שהוא הביא לשם, כלומר - אחשורוש בא לצייר בירה לעומת בירה, והיינו כמו שהוזכר שזה הבירה שיונקת מהשבירה של הבירה דתיקון.

וכבר הוזכר פעמים רבות מאד דברי רבותינו ש'ארור המן' ו'ברוך מרדכי' שוים בגימטריא

וכשנעשה נס ההצלה זה היה באופן ש'נחו מאויביהם' שהוא משורש המנוחה של שבת.

וזהו א"כ מנוחה בתוך מדרגת העולם עצמו בבחינת ששת ימים שלאחר מכן מגיעה שבת, וכמו כן כאן לאחר המלחמה מאויביהם, יש מציאות של מנוחה.

אבל כמו שהוזכר, בשורש העליון יותר, המנוחה שמתגלה היא לא בתוך העולם עצמו אלא היא מנוחה שקדמה לעולם, שכביכול קודם שנברא העולם, הקב"ה היה נח.

מדרגת פורים של י"ד - מנוחה

שאחרי התנועה ומדרגת פורים של ט"ו - שורש המנוחה שקדמה לתנועה ונתבונן להבין עמוק מאד - על אף ששורש ההצלה שמתגלה בימי הפורים שהם נחו מאויביהם הוא שורש קביעת ימי הפורים, אבל הרי אנחנו לא עושים זכר רק לזמן המנוחה אלא אנחנו עושים גם זכר למלחמה שזהו קביעות הזמן של תענית אסתר ביום י"ג שרק לאחר מכן יש את הזכר למנוחה שזהו פורים.

כלומר - במדרגת פורים מתגלה התפיסה שסדר הדברים הוא שבתחילה ישנה פעולה ועל גביה באה התפיסה של המנוחה.

ולפי"ז - השורש של התנועה שמתגלה בימי הפורים הוא לא רק כפשוטו במה שמתגלה בתחילה מלחמה ולאחריה מנוחה, אלא בעומק יותר, כל זה הוא רק מדין המנוחה של י"ד שאז מתגלה ש"ד הוא אחרי י"ג ולכן קודם ישנה תנועה ולאחר מכן מנוחה, אבל כאשר מתגלה מדרגת ה"ט שאין בו קביעות של תענית לפניו, הרי שמתגלה בו השורש של המנוחה שהיתה בית המקדש שבבחינת השם י-ה שבגימטריא ט"ו שמי שבונה אותו זה שלמה המלך שנאמר בו בלשון הפסוק "והוא יהיה איש מנוחה", וכן מקום בית המקדש עצמו נאמר בו "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה" שזה קאי על בית עולמים.

מדרגת המנוחה שבתוך תפיסת הבריאה ומדרגת המנוחה שלמעלה מהבריאה

אבל בעומק יותר - דברים יסודיים וברורים - השורש של צורת הבריאה היא תנועה ומנוחה, בששת ימי המעשה מתגלה התנועה ושבת קודש זהו זמן של מנוחה.

אבל בעומק, במדרגת המנוחה עצמה יש מנוחה בתוך הבריאה ויש מנוחה במה שלמעלה מהבריאה, המנוחה בתוך הבריאה עצמה מתגלה במדרגת שבת שזה הדוגמא שהוזכרה, ושם נאמר "כי בו שבת מכל מלאכתו", כלומר, שבתוך תפיסת הבריאה שמתגלה בה מלאכה, הקב"ה שבת מכל מלאכתו.

אבל יש מנוחה שהיא קדמה לעולם, שכביכול לפני שהקב"ה ברא את עולמו, הכל היה נח. וזוהי המנוחה שלמעלה מתפיסת הבריאה.

וכמו שהוזכר פעמים רבות שזה מה שמונח בדברי הגמ' בשבת שנחלקו שם בהולך במדבר ואינו יודע מתי שבת, באיזה אופן הוא יעשה את השבת, שלחד מ"ד הוא סופר ששה ימים ועושה שבת לבסוף, ולאידך מ"ד הוא עושה שבת ולאחר מכן הוא סופר ששה ימים וחוזר חלילה, כלומר, מונח כאן בדברי הגמ' שתי התפיסות שהוזכרו, או שהתנועה היא הראשונה ולאחר מכן באה המנוחה שזה תפיסה בתוך העולם, או התפיסה העליונה יותר שקודם הוא עושה שבת ולאחמ"כ באים ששת ימי המעשה כי הוא דבק במנוחה של 'קודם שנברא העולם' שלאחר מכן נברא העולם.

ולעניינא דידן - הרי ימי הפורים נקבעו בזמן של מנוחה דהיינו בזמן שהם נחו מאויביהם - כשזה מתגלה בשורש הקלקול זה מה שמבואר בדברי חז"ל כידוע מאד שושתי היתה מעבידה את בנות ישראל בשבתות, והיינו שהיא רצתה לגלות תנועה דקלקול שזה תנועה גם בשבת,

אבל בעומק יותר כמו שמבואר בהרחבה בסיסוד דברי רבותינו ובפרט בתורת מהר"י שרוג, התנועה הראשונה שהתגלתה אצל הבורא זוהי תנועה שאורגת ויוצרת את האותיות, והיינו שישנה תנועה שקודמת לדיבור, הדיבור כל עניינו הוא אחרי שכבר ישנם אותיות לדבר בהם, אבל התנועה הזו זוהי תנועה שאורגת ויוצרת את האותיות עצמם והרי שהיא התנועה הראשונה של הבורא.

והיידוד הדברים א"כ, כמו שברור - הגילוי הראשון שמתגלה ממנו ית"ש זהו גילוי של מנוחה כביכול שמתגלה קודם שנברא העולם כפי שהוזכר קודם לכן, והגילוי השני הוא גילוי של תנועה שממנה נעשים האותיות הוא השורש שממנו התגלתה אורייתא שהיתה כתובה באופן של אש שחורה ע"ג אש לבנה, השתלשל השורש של כל התנועות שקיימות בכל הברואים כולם.

והרי כדברי הגמ' הידועים עד מאד במסכת שבת שבשעה שבני ישראל קיבלו את התורה, הקב"ה כפה עליהם הר כגיגית וכו' וכמו שמבואר שם בגמ' ש"מכאן מודעא רבא לאורייתא" עד ש"הדר קיבלוה בימי אחשורוש" וכדברי רש"י שם שאז הם קיבלו את התורה מאהבה ומרצון.

ולפי מה שנתבאר, מהו הגילוי של 'הדר קבלוה בימי אחשורוש' - כפשוטו היינו שאת מה שהם קיבלו במתן תורה באופן של כפיה ואונס, עכשיו הם חוזרים מקבלים את זה באהבה וברצון, אבל בעומק ההגדרה היא שבמתן תורה כאשר הם קיבלו את התורה, הם קיבלו את מה שהקב"ה דיבר דהיינו את עשרת הדיברות, וע"ז הקב"ה כפה עליהם הר כגיגית, אבל ב"הדר קיבלוה בימי אחשורוש", כאשר הם קיבלו את התורה בפורים, מונח בקבלת התורה הזו קבלה על שורש התנועה שמתגלה מהמנוחה שקדמה לעולם שזהו התנועה של

ואמנם במדרגת ביהמ"ק עצמו מתגלים ב' התפיסות - מצד מדרגת בית המקדש של מטה מתגלה בו מנוחה שבאה אחרי תנועה, ולכן מכח ל"ט מלאכות של שבת בונים את בית המקדש ולאחר מכן חלה מציאות של מנוחה.

אבל בבית המקדש של מעלה - במדרגה הפנימית שבו - מתגלה המנוחה שקדמה לעולם, וזה א"כ המנוחה העליונה שמתגלה במדרגת בית המקדש, וכאשר מתגלה התיקון שחל בשושן הבירה שהם נחו מאויביהם בט"ו - זה לא אותו גדר מנוחה של "נחו מאויביהם" שהיתה בשאר מקומות בי"ד ששם הם נחו מהמלחמה של י"ג כי המנוחה הזו היא עדיין במדרגת מנוחה שבאה אחרי הפעולה שמקבילה למדרגת בית המקדש של מטה.

אלא המנוחה שהיתה ביום ט"ו בשושן הבירה שהם נחו מאויביהם היא מעין מדרגת המנוחה העליונה שנמצאת בבירה של ירושלים שלמעלה מהמדרגה התחתונה של הבירה שבירושלים, מדרגת מנוחה שבירושלים של מעלה, וזה גילוי של המנוחה שקדמה לתנועה שהיא למעלה מן התנועה כלל שזהו המנוחה שקדמה לעולם שמתחילה היה שבת ולאחר מכן ששת ימי המעשה כפי שהוזכר קודם לכן בדברי הגמ' בשבת.

קבלת התורה דפורים - קבלה על שורש התנועה הראשונה של אריגת האותיות שהתגלה מהמנוחה שקדמה לעולם

ונתבונן לפי"ז להבין עמוק - הרי כמו שהוזכר כמה פעמים, שורש כל תנועתו של הקב"ה היה בכח דיבורו של מקום - "ויאמר אלקים" וגו' "ויעש אלקים" שאלו הם העשרה מאמרות שבהם נברא העולם. וכפשוטו, דיבורו של מקום מתחיל בעצם הדיבור עצמו, והרי שכיון שהדיבור מורכב מאותיות, א"כ התנועה הראשונה היא במדרגת אותיות.

שעשוע, - אבל דייקא בזה נעוץ השורש של כל הדינים כולם.

ומונח כאן א"כ הגדרה בהירה מאד מאד שמפורשת להדיא בדברי רבותינו שתנועת השעשוע היא היא שורש כל הדינים כולם, כלומר - כפשוטו נתפס דין באופן של די - גבול וצמצום, עד כאן הדבר מגיע ומכאן ואילך הוא אינו יכול להתפשט, אבל בעומק הגבול של הדבר הוא גבול של תנועת שעשוע שלכן הוא חוזר לצד השני, כיון שאם הוא ימשך ישר, הרי לא יהיה כאן שעשוע.

מצד התפיסה התחתונה של בירה שזה ז' פעמים א-ל כמו שהוזכר מדברי המגלה עמוקות' בבחינת "חסד א-ל כל היום", זה התפשטות רחבה של חסד, וזה מה שמונח בבירה שהוא 'בית גדול ונאה' כמו שהוזכר, כי 'בית גדול' זה בחינת חסד.

אבל בתפיסה העמוקה יותר של בירה, זוהי תפיסה שהתנועה שבה מתגלה כשעשוע - אבל כמו שנתבאר, דייקא היא שורש הגבול ושורש מידת הדין שמתגלה.

וא"כ, בפורים מתגלה שהגבול ומידת הדין הם אינם אלא שעשוע.

עומק ביטול הגזירה איננו ביטול מידת הדין אלא גילוי שורש מידת הדין - תפיסת השעשוע

ומצד כך, - מה שנגזר "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים", כפשוטו זה דין גמור שהרי כשיש חורבן אצל ישראל זהו חורבן של כל הבריאה כולה כמו שמבואר בנפה"ח כידוע שאין קיום לעולם בלי תורה ובלי ישראל דעסקי באורייתא, והרי שחם ושלוש אם היתה מתקיימת הגזירה של "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים", זה חורבן כל העולמות כולם וזה מה שהיה שורש השבירה שממנה יונקת הבירה דקלקול של שושן הבירה ש'- בירה, וכמו שנתבאר שזה 'והעיר שושן נבוכה'

אריגת האותיות - וזה ה'הדר קיבלוה בימי אחשורוש' שהם מקבלים את התורה בשורש הרבה יותר גבוה מאשר במתן תורה.

וכמו שהוזכר, כאשר מתגלה הקביעות של ימי הפורים, מצד פורים דפרזים שהוא בי"ד, מתגלה המדרגה של תנועה שלאחר מכן באה המנוחה, אבל בפורים דמוקפין שהוא בט"ו, מתגלה מנוחה שלאחר מכן באה תנועה, ובעיקר זה מתגלה מכח האור של המלחמה שהיתה בי"ד והמנוחה שהיתה בט"ו שהמנוחה הזו היא בבחינת הבר-י"ה-ה' שבבירה, ובזה מתגלה השורש של המנוחה שקדמה לעולם שממנה משתלשל תחילת התנועה שהיא במדרגת אריגת האותיות.

שורש כח הגבול ומידת הדין - מהגבול המתגלה בנענוע של שעשוע ולפי"ז נתבונן להבין עמוק - זה העומק של

ההצלה שמתגלה בפורים מכח ה'ונהפוך הוא', שהרי תחילת התנועה שיצרה את האותיות היא הנקראת בלשון רבותינו נענוע-שעשוע שמשם השורש דשורש לכח הגבול שנמצא בבריאה, כלומר, הרי המאציל העליון כביכול ברוך הוא, הוא 'אין סוף', וא"כ מאיפה התחדש שורש תחילת מציאות הגבול? - אומרים רבותינו, שזוהי תפיסת הנענוע שהוא שעשוע, שהרי זוהי תנועת שעשוע שמתגלה כשהדבר מתנועע לצד אחד ולאחר מכן הוא חוזר להתנועע לצד השני.

וזהו א"כ עצם התנועה עצמה שיוצרת חום שזה השורש של החמימות של מידת הדין, וכשזה באופן של דין הנפול לגמרי, זוהי בחינת "ימלא המן חמה".

אבל ההבחנה הנוספת שנמצאת בשעשוע היא, כשהדבר מתנועע מצד לצד, אזי כשהוא מגיע לצד אחד והוא חוזר לצד הקודם, זה לא חזרה מדין גבול בבחינת סוף התנועה שע"י כח הגבול - הדין, אלא זה מדין תנועה של

שיונקת מהבכי של ירושלים.

אבל כשמתגלה "והעיר שושן צהלה ושמחה", זה לא גדר של ביטול גזירת הדין, אלא בעומק מה שמתגלה זה השורש של הדין, שהרי כמו שנתבאר, שורש הדין זהו החמימות דקדושה של התנועה שמחד היא זאת שגרמה לקלקול של "וימלא המן חמה", אבל בתיקון מתגלה החמימות בשורשה העליון - והיא זאת שמבטלת את כחו של המן שהרי המן בא מכח החמה הזו לגזור את הגזירה לא רק על מרדכי אלא על כל היהודים כולם.

אבל יתר על כן, התנועה הזו מגלה שמה שנראה סוף וקץ - "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים" שזה קץ של מיתה, אליבא דאמת מתגלה שזה תנועה שיש לה גבול על מנת שזה יהפוך לשעשוע, כלומר, לא מתגלה רק שזה מתפשט וזה נהיה בירה במדרגה של ז' פעמים א-ל בבחינת התפשטות של "חסד א-ל כל היום", אלא היא מגלה את עומק תפיסת השעשוע.

ונמצא שהגזירה המוחלטת שלא ניתנת לביטול שהתגלתה בפורים, היא היא מגלה את תפיסת השעשוע, וזה א"כ העומק של "הדר קיבלוה בימי אחשורוש" מאהבת הנס.

מה שהתורה של פורים מגלה את ה'ונהפוך הוא" זה לא רק כפשוטו ש"ביום אשר שברו אויבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם"² אלא העומק של ה'ונהפוך הוא' הוא שכל התנועה שבבריאה מתהפכת לבסוף, וההתהפכות שלה היא מכח שמתגלה בה השעשוע, וזה עומק הביטול של כל הגזירות כולם.

וכמו כן, מה שבתחילה נאמר "יעשו עץ גבוה חמישים אמה ויתלו את מרדכי עליו" ולבסוף הרי נתלה עליו המן, זה הנ' של מדרגת הנע, התנועה, אבל לא של התנועה כפשוטו אלא

תנועת נענוע של שעשוע שהוא חוזר חלילה.

זה השורש הפנימי של מהות ימי הפורים שמתגלה ב'ונהפוך הוא'.

כפשוטו כשמתגלים גבולות בבריאה הם כלשון חז"ל הידוע "הן הן גבולות עולם", אבל בעומק גבולות העולם בעצמם - הן הן גבולות השעשוע. הרי כדוגמא אפשר שהתנועה תהיה תנועה של אמה ואפשר שהיא תהיה תנועה של שתי אמות ולאחר מכן הדבר מתנועע לצד השני וחוזר חלילה. כלומר, מונח כאן שבין אם זה אמה ובין אם זה יותר, שזה יכול להתנועע יותר, זהו עדיין מתנועע עד גבול מסויים וחוזר להתנועע לצד השני מדין השעשוע. - וזה גופא עומק הגילוי של הגבולות שבבריאה, גבולות תנועת השעשוע.

זוהי מדרגת העומק של ימי הפורים, ולכן הם 'ימי משתה ושמחה' שהרי על היין אומרת הגמ' "אל תרא יין כי יתאדם - מכאן ליין שצריך שיהא אדום" ושורשו הוא באדום שהוא עשוי, וכפי שהוזכר פעמים רבות - עשו אלו האותיות שמהם מורכבת המילה שעשוע, אלא שבעשיו זה מתגלה באופן חסר - רק חצי שעשוע, דהיינו תנועה אחת בלי התנועה ההפוכה, ובאופן הזה, זה גילוי של מידת הדין

עומק תפיסת האש שבבריאה - גילוי השעשוע במה שהכל חוזר שוב מתתא לעילא

אבל כאשר מידת הדין נתקנת בשורשה, היא גבולות השעשוע - וזה גופא הוא של 'ונהפוך הוא' שמתגלה בימי הפורים, ומכח כך, מה שנראה 'בירה דולקת' כפי שנאמר על אברהם שאז "הציץ עליו בעל הבירה" שלכאן אם יש בעל הבירה לא צריך שייראה שהבירה תדלק ותשרף, כי בעל הבירה לא היה נותן לבירה שתדלק - אך כיון שכל דבר מתפשט בתחילה מלמעלה למטה, לכן כשהוא חוזר ומתנועע

² ו'שבר' דייקא שהוא מלשון שבירה שב'ונהפוך הוא' הוא נתהפך לתיקון.

אבל בעומק - מה שבכל הדינים עצמם יתגלה ה'ונהפוך הוא' מתוך הארת יום הפורים שיש בו את הכח לבטל את הגזירות, הוא מחמת שמאיר בהם הפנימיות הדקה העדינה שכל הבריאה כולה אינה אלא שעשוע בלבד.

זהו האור הפנימי שמאיר באחרית הימים בכלל ובימי הפורים בפרט, שהעסק של האדם בתורה הוא במדרגת "תורתך שעשועי" וכל עסקו אינו אלא בתפיסת השעשוע.

כפשוטו כאשר אנחנו עוסקים בסוגיות בגמ', יש "הוא אמינא" ויש מסקנא, ויש "הדרנא בי" וכן ע"ז הדרך, אבל בעומק כל אלה הם תנועות של שעשוע בתוך הדברי תורה עצמם, וכשהוא כל המבט כולו - על זה נאמר דייקא ה"הדר קבלוה בימי אחשורוש שכל 'הדר' זה מלשון חזרה. כלומר, זה תנועה של שעשוע שחוזרת על עצמה.

זה האור הגנוז לצדיקים לעתיד לבוא שנקבע בימי הפורים כידוע, ומאיר את האור דלעתיד של "תורתך שעשועי".

ב-י בירה בלבביפדיה עבודת השם
מספר שיעור בקול הלשון 37353857

להיפך, מלמטה למעלה, זוהי תפיסת האש, וזהו מה שה'בירה דולקת' כיון שזה מהות כל הבריאה, שלאחר ההתפשטות היא חוזרת ועולה לעילא.

כפשוטו הבירה אינה צריכה לדלוק כיון שלצורך ה"נתאוה להיות לו דירה בתחתונים" צריך דייקא שהבירה תתקיים, אבל בעומק ה"בירה דולקת" מתגלה המדרגה שהבריאה עולה בחזרה לעילא מכח שכל תפיסת הבריאה היא שעשוע שמתגלה בתנועה מלעילא לתתא שחוזרת שוב מתתא לעילא.

וזה העומק של "ויצת אש בציון" שנאמר בחורבן הבית, שהרי "באש הצתי ובאש אני עתיד לבנותה", וא"כ, זה עומק הגילוי של השעשוע שמתגלה בבית המקדש.

וזה האור של ימי הפורים שנאמר בהם "וימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם" שהם אינם בטלים אלא מתגלה בהם האור דלעתיד לבא, כיון שמכח הארת ימי הפורים יתגלה למפרע שכל התנועות שהיו בבריאה כל ימות עולם הם אינם אלא תנועות של שעשוע.

הרי המיתוק המתגלה בפורים של כל הדינים הוא מכח היין האדום דתיקון של "אל תרא יין כי יתאדם" שהוא המתקן את כל האדמימיות דקלקול של כל הדינים וכל הגזירות כולם שמתמתקים ע"י אותו יין.

מדור מחשבה

בלבבפדיה מחשבה

בירה

סוגיות במחשבה

בירה

בלבביפדיה מחשבה

בירה

בירה משורש בריא

שורש ב' י', 'בירה', בית גדול נקרא בירה. שורש בירה לא נכתב להדיא בחמישה חומשי תורה אלא רק בנ"ך, האזכור העיקרי הוא מ"ש במגילת אסתר "בימים ההם כשבת המלך אחשוורוש על כיסא מלכותו אשר בשושן הבירה" (אסתר א ב).

בגמ' (יומא ב.) נאמר "תנן התם שבעה ימים קודם שריפת הפרה היו מפרישים כהן השורף את הפרה מביתו ללשכה שעל פני הבירה", שם מדובר לגבי שריפת פרה אדומה, מפרישים את הכהן השורף את הפרה מביתו ללשכה שעל פני הבירה. ממשיכה הגמרא ושואלת "מאי בירה, אמר רבה בר בר חנה אמר רב יוחנן מקום היה בהר הבית ובירה שמו, וריש לקיש אמר כל המקדש כולו קרוי בירה שנאמר הבירה אשר הכינותי". על דרך כלל כשמוזכר בש"ס לשון בירה זה קאי על בית המקדש כולו. אם כן יש לנו שני מהלכים של בירות, במגילת אסתר נאמר בירה ביחס של "שושן הבירה", ובגמ' נאמר בירה ביחס לבית המקדש הנקרא בירה.

בשורש הדברים, מהו לשון בירה, רש"י מפרש את המילה בירה ביחס של גודל, בית גדול נקרא בירה. אבל בעומק יותר כבר מדקדקים הראשונים ש'בירה' זה מאותו שורש של המילה 'בריא', חזק ותקיף. לכן עיר שהיא שורש כל המלוכה היא העיר מבצר של המדינה, נקראת בירה, הבירה היא המקום ששם עיקרו של המלכות, שם נעשה המבצר, ומשורש זה פעמים משתמשים בלשון בירה גם לבנין חזק, דלתות חזקות וחומה חזקה וכדו'.

בלשון דקה יותר יש שני הפכים במושג בריא, חולה הוא היפך של בריא, חולי ששורשו מהמילה חלל, ובהגדרה נוספת יש בלשון

הש"ס בריא ושמא, 'בריא' מעמיד צד אחד, לעומת שמא שמעמיד שני צדדים. דוגמה לדבר, ראובן אומר לשמעון אתה חייב לי מנה, אם שמעון כופר ואומר אינני חייב הוא בריא בטענתו, אבל אם שמעון אומר איני יודע יש כאן שני צדדים.

השורש של כל דבר נקרא בירה, כי כל דבר יש לו שורש אחד ולאט לאט נעשה מהדבר התפתחות שהדברים מתפצלים, לשורש של התפיסה הנקראת שמא. שמא זה התפיסה של שני צדדים בדבר, לעומת זאת מה שנמצא למעלה משני הצדדים הוא הנקרא בריא והוא הנקרא בירה. א"כ יש עומק נוסף בהגדרה של בירה, בירה זה מקום של תוקף וחוזק, ובנוסף הוויה של 'בריא' שהוא מציאות אחת ברורה.

שושן הבירה אל מול בית המקדש

הזכרנו שבירה מלשון בריא היפך מציאות של חולי, היפך המציאות של חלל. זה העומק בכך שבית המקדש נקרא בירה שממש הושתת כל העולם כולו, כביכול הקדוש ברוך הוא פינה מקום חלל פנוי לנבראים ובתוכם הוא ברא את עולמו. מקום בית המקדש הוא המקום שממנו הושתת העולם, "מציון מכלל יופי" (תהילים נ ב) דורשת הגמרא מציון הושתת העולם, כלומר בית המקדש הוא המקום שממנו נוצר הבנין בחלל.

חז"ל אומרים שכשכנה דוד המלך את בית המקדש כרה שיתין לבית המקדש ובא התהום לשטוף את העולם, הוא רצה להפוך את כל העולם כולו לתוהו, לחלל פנוי, אם העולם היה נשטף על ידי המים הוא היה חוזר למדרגת תוהו ובוהו דהיינו חלל. התוהו ובוהו שמתגלה בשעת בניין בית המקדש הוא כי בית המקדש נקרא בירה מלשון בריא היפך החלל,

היפך ה'בריא', ולכן המן ועשרת בניו נהרגו דייקא בשושן, כי שושן זה המקום הבריא שמסלק את הספק.

בית המקדש כמו שהוזכר הוא כוח של בריא וחלל, בריאה וחלל נושקים זה לזה, וידועים דברי חז"ל על הפסוק "מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש" (אסתר ה ו), עד חצי המלכות ולא דבר החוצץ את המלכות, ומאי נינהו בית המקדש. כך אמר אחשוורוש לאסתר המלכה בשושן הבירה, ובעומק הוא אומר אל תבני את הבירה המקבילה לשושן, שהיא בית המקדש.

כידוע מאוד מרדכי ואסתר זה בבחינת חוש הריח, מרדכי נקרא מר דרור, ואסתר נקראת שושנה. 'בירה' עם הכולל בגימטריה 'ריח', זה ההקבלה של בירה מול בירה, בירה של בית המקדש לעומת בירה של שושן הבירה.

ב' מהלכים בבירה

חז"ל ממשילים את אברהם אבינו לאדם שהיה מהלך והיה רואה בירה דולקת, (רבותינו דנים מהו לשון מהלך, מאי נפק"מ אם היה מהלך או היה עומד, מ"מ ראה בירה דולקת) והיה חוכך בדעתו מכוח מה מתגלה שהדבר בוער, ככה אברהם היה מתבונן בעולם ואמר אי אפשר לבירה בלא מנהיג, אי אפשר לעולם בלא מנהיג. יש שתי תפיסות למחשבה שכביכול אין מנהיג לבירה, או מכוח חלל, והתפיסה השנייה היא שיש הרבה כוחות שכל אחד שולט על פרט לעצמו. אלו שתי תפיסות יסודיות בכפירה כמו שכבר הרחיבו הקדמונים, תפיסה אחת רח"ל ששום כוח לא קיים, ויש תפיסה של כפירה שיש שיתוף ויש עוד כוחות שפועלים.

זה שני המהלכים של הבירה שהזכרנו, בירה במהלך של שושן הבירה זה גילוי שיש כוח אחד ששולט, זה גילוי של בירה היפך השיתוף. במלכות אחשוורוש מתגלה שיש רק שליט אחד, בתחילה היה כביכול שליטה של מלך ומלכה, אבל לאחר מכן מתברר שהמלכה בטלה למלך,

זה לא מדרגות שונות שהחלל נמצא במקום אחד והבריא נמצא במקום אחר, אלא במקום בית המקדש עצמו נמצאים שני המהלכים הללו. בשעה שבאים לבנות את בית המקדש חופרים לעשות יסודות, ואז מתגלה לא רק חלל למקום היסוד, אלא מתגלה הכוח של החלל להחריב את כל העולם כולו ולהחזיר אותו למציאות של חלל.

בניין בית המקדש הוא בניין במציאות של 'בריא', לפי שהבירה שייכת לאלוקים, כמ"ש "כי לא לאדם הבירה אלא לה' אלוקים" (דברי הימים א, כט א), מקום בית המקדש הוא מקום שמתגלה שכינתו, והשכינה מגלה מציאות של בריא, "את השמים ואת הארץ אני מלא" (ירמיה כג כד). היפך מציאות של חלל שמסלק את השכינה, חילול ה', בית המקדש הוא מקום של השראת השכינה, ההשראה היא מציאות של מילוי.

א"כ יש שתי הגדרות כלליות מה המהות של בירה, ולפי זה מה היחס של בירה לבית המקדש ול"שושן הבירה". ביחס לשושן 'בירה' זה בבחינת בריא ושמא, עיר הבירה זה מקום המבצר של המלך, זה מקום חוזקו של המלך שאין שם מערערים על מלכותו, זה מהלך של בריא שכנגד שמא. לעומת זאת, הבירה שמתגלה בבית המקדש היא ביחס של 'בריא' כנגד חולה, בירה שהיא היפך מציאות של חלל.

במגילת אסתר נאמר "הגם לכבוש את המלכה עמי בבית" (אסתר ז ח), לפמשנ"ת כוונת הדברים היא, בשושן הבירה ששם המקום שבריא כוח המלכות של אחשוורוש, שמה אתה רוצה לכבוש את המלכה עמי בבית, כלומר להרוג את אחשוורוש ולישא את אסתר.

בלשון אחרת והיינו הך, המן הוא בן בנו של עמלק, עמלק בגימטריה ספק, ספק זהו השורש של דבר שיש בו שני צדדים. המן הוא היפך המציאות של שושן הבירה, הוא ה'שמא'

א"ל ריש לקיש אדרבה אחרונים עדיפי, אע"ג דאיכא שיעבוד מלכויות ועסקי בתורה, אמר ליה רבי יוחנן לר"ל בירה תוכיח שחזרה לראשונים ולא חזרה לאחרונים". יש כאן מחלוקת בין רבי יוחנן ורבי אלעזר לר"ל, רבי יוחנן אומר שדורות ראשונים עדיפים מדורות אחרונים, ובירה תוכיח שחזרה לראשונים ולא חזרה לאחרונים, ואילו ר"ל סובר שאחרונים עדיפי, שאע"ג שיש שיעבוד מלכויות הם עוסקים בתורה.

נתבונן, ידועים דברי חז"ל מהיכן התחיל השורש לכל המעשה של מגילת אסתר, כאשר עברו שבעים שנה, [לפי חשבונם בטעות], וראו שלא חזרו ונגאלו ונבנה בית המקדש, סברו אלוקיהם של אלו ישן ולא עתיד יותר לגואלם. אז לפי סברתם נמצא שאם לא נבנה בית המקדש אין הוכחה שהראשונים טובים מהאחרונים, כי הבירה כלל לא נבנית.

זה עומק שורש הדבר שהוא רצה למנוע את בניין בית המקדש, לא מניעת הבנין כמו כל רשע שרוצה למנוע את בניין את המקדש, אלא מניעת הבנין בשביל לגלות שגם לראשונים לא נבנה בית המקדש, וממילא האחרונים עדיפים שאף על גב שיש שיעבוד מלכויות הם עוסקים בתורה. לפי"ז נבין בבירור, בשושן הבירה "כשבת המלך אחשורוש" זה היה שיעבוד מלכויות, ואפילו הכי הם עוסקים בתורה, בא המן והלך לראות את תינוקות של בית רבן ואמר להם פסוק לי פסוקך וכו', ראה שהם עוסקים בתורה על אף שיעבוד מלכויות.

במניעה של בניין בית המקדש יש שתי נקודות שמסייעות לריש לקיש, קודם כל נעקר הטענה של ר' יוחנן ש"בירה תוכיח", ובנוסף מוכח שיש שיעבוד מלכויות ועוסקים בתורה. זה בדיק מה שמציע אחשורוש, ישארו בשיעבוד מלכויות והם יעסקו בתורה והם עדיפים מראשונים. לפי זה ההגדרה היא שכל מה שיש כאן אינו אלא מציאות של שיעבוד מלכויות, והבירה גם היא נמצאת כאן, "בשושן

יש כאן רק מושל אחד, זה מדרגת בריא שהוא היפך המציאות של ספק.

המהלך השני של הכפירה עניינו חלל וחוסר אמונה ח"ו בקיום מציאות הבורא, המהלך הזה מקביל למדרגת בית המקדש הנקרא בירה, שהוא היפך המציאות של חלל. דוגמה לדבר, מבואר במשנה שהיו עושים מחילות תחת הבירה לאלו שהיו עוסקים בפרה, המחילות הם תפיסה של חלל לעומת הבירה שנקראת מלאה. זה שני המהלכים של בירה, שושן הבירה כנגד מהלך של ספק בכפירה, ובית המקדש כנגד הצד של חלל.

משל לאדם שהיה מהלך ורואה בירה דולקת, הזכרנו לעיל שרבותינו דנו מהו לשון 'מהלך', ויש שביארו שאברהם היה מהלך מדעה לדעה. אי אפשר למנהיג בלא בירה, כאן מונח בעצם שני הגדרים של בירה שנתבארו, מצד עצם ההסתכלות אי אפשר לבירה בלא מנהיג, והיינו שאין שני צדדים, זהו בריא לעומת שמא, ומצד שני אי אפשר לבירה בלא מנהיג, וזה המהלך של בריא שכנגד החלל. אלו שני המהלכים של שושן הבירה ובית המקדש שמתגלים כאן.

סילוק הארת בירה בביהמ"ק מכוח אחשורוש

הזכרנו שיש מח' רבי יוחנן וריש לקיש מהי בירה, לפי רבי יוחנן בירה זה מקום מסוים בהר הבית, ולדעת ריש לקיש בית המקדש נקרא בירה. בהמשך הגמ' (יומא ט:) יש מחלוקת נוספת בין רבי יוחנן ור' אלעזר, "ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרוויהו ראשונים שנתגלה עוונם נתגלה קיצם, אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם", ראשונים שנתגלה עוונם ע"ז גילוי עריות ושפיכות דמים, נתגלה קיצם ואחרי שבעים שנה נבנה בית המקדש השני, לעומת זאת אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם.

ממשיכה הגמ' שם, "אמר רבי יוחנן טובה ציפורנם של ראשונים מכריסם של אחרונים,

הבירה".

שורש בירה דדוד ושלמה

יתר על כן, כידוע הכלים שהיו בסעודתו של אחשורוש היו כלים מבית המקדש, והוא גם רצה לקחת את כסאו של שלמה המלך, וכל המעשה שמובא בחז"ל שלא עלתה בידו, הכיסא של שלמה המלך שבנה את הבירה. שלמה המלך בנה את בית המקדש, הוא בונה את הבירה במדרגת בית המקדש.

כידוע דוד המלך הוא דור י"ד לאברהם אבינו, דוד בגימטריא י"ד, וא"כ שלמה הוא הדור החמישה עשר, המילה 'בירה' נוטריקון 'בר-י'ה', כך אומר הבן יהודה. שלמה הוא הבן של המדרגה ה"ט", והוא זה שבנה את הבירה. בירה במדרגת ט"ו, כידוע בדברי חז"ל זהו מדרגת ט"ו בחודש שאז הסיירה מאירה בשלימותה.

כעת נבאר את חשבון הדברים, הסברנו מהי המדרגה שנקראת בירה, בירה בבחינת בריא היפך השמא, או בירה היפך מציאות של חלל. שלמה המלך בונה את בית המקדש לסלק את מקום החלל ולגלות את המקום של המלא, ובדקות יותר דוד המלך כרה שיתין לבית המקדש אז הוא התעסק עם מקום החלל, ושלמה המלך בונה על גבי זה, הוא עוסק בנקודת המילוי, וא"כ זה שני שלבים שהיו בבניין ביהמ"ק.

אבל במהלך הנוסף שהזכרנו שבריא הוא היפך המציאות של שמא, את הכוח הזה שלמה המלך היה צריך לתקן ע"י בניין בית המקדש. הלבנה מתגלה בשלימותה בט"ו לחודש, הפגימה של הלבנה נוצרה מדברי הלבנה "אין שני מלכים משמשים בכתר אחד", זה שורש מיעוטה, בסיירה באשלימותא מתגלה השני מלכים משמשים בכתר אחד, כמובן עדיין הלבנה מקבלת מחמה, אבל במדרגת ט"ו לחודש מתגלה מעין מדרגת שני מלכים משמשים בכתר אחד, זה כוח תיקונו של שלמה המלך שהוא הדור ה"ט", והוא בא לתקן

הזכרנו את מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש מהי בירה, "רבי יוחנן אמר מקום היה בהר הבית ובירה שמו, ריש לקיש אמר כל המקדש כולו קרוי בירה שנאמר הבירה אשר הכינותי". אחשורוש רוצה לסלק את מדרגת הבירה של בית המקדש, שמדרגת בירה תתגלה בשושן הבירה, ובבית המקדש ישאר השם בירה רק במקום קטן בהר הבית שנקרא בירה, זה בעצם שיטת רבי יוחנן שמקום קטן יש בהר הבית שהוא בירה. אבל לשיטת ר"ל שהבירה היא בית המקדש, אחשורוש הופך את עיקר מדרגת בירה ל"שושן הבירה" ובזה הוא מבטל את כוח הבירה של בית המקדש, ובבית המקדש מתגלה בירה רק במקום קטן בהר הבית. [בדקות יש עוד בירה בשערי ירושלים, לפי חלק מרבתינו גם שמה היה מקום שנקרא בירה].

זה כוח גזרתו של אחשורוש לעקור את בנין בית המקדש, ובזה ייעקר עצם הכוח הנקרא בירה, ולגלות את המדרגה של בירה שלימה רק בשושן הבירה. הכוח השני שמתגלה בגזירה של אחשורוש הוא שהוא בא לעקור את מדרגת בירה מבית המקדש ולהשאיר שם בירה שהוא חדר מסוים בלבד שנקרא בית. [בעז"ה בהמשך נעסוק בשורש בית, ולאחר מכן בשורש ביתן]. המקום היחידי שכתוב 'ביתן' בכל הנ"ך זה במגילת אסתר, "ובמלאות הימים עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן משתה שבעת ימים בחצר גינת ביתן המלך" (אסתר א ה). יש את בית המקדש שכללותו נקרא בירה, ויש חדר קטן בשם בירה שהוא נקרא ביתן, אחשורוש משאיר את בית המקדש, במקום שיהיה בית והופך אותו לביתן, ואז שם בירה מתגלה רק בחדר קטן בלבד, ואילו עיקר מדרגת הבירה מתגלה בשושן הבירה, זה כוח אחשורוש שמנסה לסלק את ההארה של מדרגת בירה.

את מציאות ה'שמא'.

כששלמה המלך בונה את בית המקדש הוא מתקן את שני החלקים שהוזכרו, דור ט"ו בונה את בית המקדש ובכך הוא מתקן את מדרגת השניים, ובנוסף לכך הוא מסלק את החלל שהיה מכוח דוד שכרה שיתין.

באיזה אופן הוא בא לתקן את מדרגת השנים, שניים משמשים בכתר אחד, לכאורה התיקון הזה הרי שלם, אולם כמו שאומרת הגמ' בן אחר בן מלך במלכות דוד לא צריך למשוך את הבן אחריו, הוא יורש את המלכות. אבל כאשר יש על המלכות עוררים אז צריך למשוך את המלך, ולכן משחו את שלמה שהיו עוררים על מלכותו, כמו שמבואר בנביא שאחיו היה מתנשא למלוך, כלומר המלכות הזו מתגלה בה מציאות של השניים שהיא איננה נקודה דתיקון.

מכוח בניין בית המקדש שלמה המלך תיקן את החלל שיש לו מציאות של מלא, מכוח השראת השכינה בבית המקדש. אבל התיקון השלם למדרגת בריא ביחס של בריא ושמא עדיין לא נתקן באופן גמור, שכן גם על מלכותו של שלמה שכנה את ביהמ"ק היו עוררים כמשנ"ת.

קרבן אשם כנגד מציאות הספק

גילוי של בריא ושמא בבית המקדש מצינו בקרבן אשם, 'אשם' אותיות 'שמא', הוא בא לתקן את השמא. אבל יש קרבן שכולו בא על שמא והוא אשם תלוי, אולם אשם תלוי לא מתקן בכללות את מציאות השמא. נמצא שבית המקדש עדיין לא מתקן את מציאות של השמא הגמור, והשורש לכך שמקום הבירה יעבור מבית המקדש לשושן הבירה זה מאשם תלוי, הקרבן שכל מהותו הוא שמא.

זה נקודת השורש של 'בריא' שכנגד 'שמא', כל המגילה בנויה על כך שהיה מלך אחד והיה לו מישוהו לידו, או אשתו או המן או מרדכי, אבל מ"מ בכל סיפור המגילה היה מישוהו

שהוא שני למלך. סיפור המגילה מתחיל מושתי שהייתה אשתו של המלך, אחר כך בא המן שהוא ממוכן ובעצתו נהרגת ושתי, ואז הוא מתמנה להיות משנה למלך אחשורוש ומשם נעשה כל שורש הגזירה. בצד התיקון ג"כ תחילה נכנסת אסתר שהיא השנייה למלך, ואח"כ בא מרדכי כנגד המן, כנגד ושתי אסתר, כנגד המן מרדכי. כל המהלך דקלקול והתיקון של המגילה הוא במהלכי השני למלך, כך השתלשל כל מעשה המגילה.

יתר על כן, הזכרנו שהשורש של כוח הבירה שמתגלה בשושן הוא מכוח בית המקדש שאין לו תיקון שלם של בריא נגד שמא, הכוח דושון הבירה בא משורש אשם תלוי. לפי זה כוחו של המן בשושן הבירה יונק מהאשם תלוי, והמן רוצה להגביר את אותו 'תלוי' שמשם הוא יונק את 'ניקתו מבית המקדש'. "עשו עץ גבוה חמישים אמה וכו' ויתלו את מרדכי עליו" (אסתר ה יד), כשיתלו את מרדכי הוא מעורר את הכוח של התלוי שמשם כל שורש היניקה של שושן הבירה. נחדה, הכוח של שושן הבירה יונק מכוח הבירה הגמורה שהיא בית המקדש, והוא מקבל את כוחו כשהבירה בביהמ"ק לא מאירה בשלמות בתיקון מכוח האשם תלוי, זה שורש הכוח של "שושן הבירה". המן רוצה להגביר את אותו כוח של שושן הבירה, ולכן הוא רוצה להגביר את הכוח של התלוי, "ויתלו את מרדכי עליו" זה אשם תלוי.

אבל כשהיה נס ההצלה בשושן תלו את המן ועשרת בניו, אז לקחו את אותו כוח שמשם הוא יונק, ומאותו כוח גופא נעשה הביטול של המן. כמובן שאם תולים את המן ואת בניו על העץ ממילא אין המן ובניו ואז כוח הגזירה בטל, אבל בעומק המציאות של תלייה היא הגורמת את שלמות התיקון, שורש יניקתם של המן ובניו הוא מאשם תלוי, ועכשיו כשתולים אותם מבטלים את אותו הכוח.

אבל ההארה שהייתה בימי אחשורוש לא הייתה גאולה שלמה, כמו שאומרת הגמרא

וזה השורש לכך שאסתר סוף ניסים, מדרגת אחרונים טובה מן הראשונים.

שני ימים של פורים, י"ד דפרזים וט"ו דמוקפים, הם כנגד שני המהלכים שנתבאר במדרגת בירה. 'פורים' בנוי משני חלקים, יתר על כן הוא מתפצל לפירורים, והוא בנוי במבנה של מנשה ואפרים, אפרים מלשון פרורים, מנשה משורש שנים, אלו שני ימי הפורים כהגדרה כוללת. אבל בדקות למה שנתבאר השתא, קריאת המגילה בט"ו היא או בשושן הבירה, או במקום שהיה מוקף חומה מימי יהושע בן נון שכידוע נמשל ללבנה, ומדוע קבעו ימי יהושע בן נון, אומרים חז"ל מחמת כבודה של ירושלים, וכבודה של ירושלים בעומק זה כבודו של בית המקדש שהוא מקום הבירה. כבר נתבאר לעיל שהמילה 'בירה' זה אותיות בר-ה', זה היום הט"ו שקוראים בו את המגילה במדרגת בירה. יש שתי בירות שקוראים בהם את המגילה בט"ו, בירה בירושלים ובירה דשושן. בהגדרה מדוקדקת בית המקדש כולו נקרא בירה, אבל בהרחבה ירושלים אף היא נקראת בירה, יש לזה רמז בפסוק אבל זה לא מפורש בדברי רבותינו.

לפי"ז נחזור ונחדד מה מתגלה בפורים. הסברנו עד כה שני מהלכים שורשיים בבירה, יש מדרגה של בירה שמתגלה בבית המקדש ויש מדרגה של בירה שמתגלה בשושן הבירה, בית המקדש זה היפך ממצאות של חלל, ובשושן הבירה מתגלה מציאות של בריא היפך ממצאות של שמא, ואחשורוש רצה לבטל את הבירה של בית המקדש ולגלות את הבירה דקלקול של שושן הבירה, לגלות את מציאות השמא מכוח אשם תלוי כמשנ"ת.

עומק ההארה שמתגלה בפורים היא לחבר את הבירה של בית המקדש עם הבירה של שושן, ולפיכך בשני המקומות הללו קוראים את המגילה בט"ו. בעומק מדרגת הארת פורים בט"ו מתגלה בתוכו חיבור של מדרגת בית המקדש שאיקרי בירה, וחיבור של מדרגת

(מגילה יד.) מפני מה לא אומרים הלל בפורים, "אכתי עבדי אחשורוש אנן". יצאנו מגלות לגאולה אבל זאת לא גאולה שלמה, עדיין נשארנו בתוך הגלות.

ב' מהלכים בנס בפורים

נחזור לדברי הגמרא ביומא, 'ר' יוחנן אמר טובה ציפורנס של ראשונים מכריסם של אחרונים, ריש לקיש אמר האחרונים טובים מן הראשונים שאע"פ שיש שיעבוד מלכויות ועוסקים בתורה". בימי אחשורוש מתגלה מציאות של שיעבוד מלכויות ועוסקים בתורה, "ליהודים היתה אורה זו תורה" (מגילה טז:), "קימו וקיבלו היהודים קימו מה שקיבלו כבר" (שבת פח.), יש כאן קבלת התורה, זה עומק דברי ריש לקיש. אחשורוש רצה לעקור את המדרגה של בירה בבית המקדש ועל ידי כך להגביר את הכוח של שושן הבירה, וממילא מתגלה הכוח של אחרונים עוסקים בתורה אע"פ שיש שיעבוד מלכויות, כשיטת ר"ל.

ידועים דברי הגמרא ביומא שאסתר סוף ניסים הואי, ואומרים חז"ל שלעת"ל עתידים כל המועדים להתבטל חוץ מפורים שנאמר "לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם" (אסתר ט כח). זה עומק דברי ר"ל, אחרונים טובים מן הראשונים, שיעבוד מלכויות ועוסקים בתורה זה עומק ההארה שמתגלה מכוח ימי הפורים, המדרגה הזו מתגלה בשושן הבירה מצד התיקון. מתחילה היה נראה ששושן הבירה זה השורש של מקום נפילת הבירה של בית המקדש, ושם בירה נשאר בבית המקדש רק בחדר קטן, כשיטת רבי יוחנן שנשאר רק מקום קטן בהר הבית שנקרא בירה, במילה 'בירה' יש את האותיות 'הר', זהו מקום קטן שיש בהר הבית. אבל מצד מעשה הנס שנעשה, אז מתגלה המדרגה של שושן הבירה כדברי ריש לקיש, שיעבוד מלכויות ועוסקים בתורה, וזה עומק אור התורה המתגלה מכוחו של אחשורוש. הכוח של האור הזה זה נקרא מדרגת אחרונים טובה,

בין השמים והארץ, שניהם רחוקים בשוה מהאין סוף. מ"מ נקודת הטעות היא שכביכול הוא משגיח בשמיים ולא משגיח בארץ. הגילוי של שמים בארץ הוא בבית המקדש, כמ"ש "זה שער השמים" (בראשית כחי ז), א"כ לפי אלה שטועים וסוברים שהוא משגיח רק בשמיים ולא משגיח בארץ, ההשגחה בארץ תהיה רק בבית המקדש, אבל בגלות אין השגחה.

"הציץ עליו בעל בירה", בעל הבירה בא ומציץ עליו להאיר שכמו שיש השגחה למעלה בבירה העליונה יש גם השגחה בבירה למטה. בלשון אחרת, בבית המקדש השכינה נמצאת בגילוי, עשרה ניסים נעשו בבית המקדש, בית המקדש הוא כולו מעשה ניסים, יש בו גילוי של השגחה, זה נקרא בירה עליונה. אבל הבירה התחתונה היא בזמן שיעבוד מלכויות, שאז נראה כביכול שהמלך של הגלות מנהיג את הכל. נס פורים בא ומברר שההשגחה שנמצאת בבירה למעלה נמצאת גם בבירה למטה. כידוע עד מאוד סתם המלך שנאמר במגילה הוא מלך מלכי המלכים, אבל כפשוטו זהו המלך אחשורוש, זה בדיוק המהלך שנתבאר השתא. כפשוטו נראה שהמלך אחשורוש הוא זה שמלך בכיפה, הוא שולט על העולם ומנהיג אותו, אבל בנס פורים מתגלה שסתם המלך זה המלך מלכי המלכים, מי שמנהיג למעלה הוא גם זה שמנהיג למטה.

הגמ' מונה (מגילה יא.) את המלכים שמלכו בכיפה, שואלת הגמרא למה לא מנו גם את שלמה, יש שני תירוצים בגמרא, תירוץ ראשון שמלכותו של שלמה לא הייתה שלימה, תירוץ שני אומרת הגמרא ששלמה מלך גם על העליונים וגם על התחתונים. נתבונן שורש מלכותו של שלמה היה בירושלים, א"כ המלכות שלו מתגלה מהצד העליון של בית המקדש שנבנה ע"י שלמה, זה נקרא שהוא מלך בעליונים ומלך בתחתונים, לעומת זאת שאר המלכים שמלכו בכיפה המלכות שלהם הייתה מלכות לתתא. זה שני המהלכים של

הבירה הנקראת שושן הבירה. לכאורה אלו טעמים שונים, בירושלים קוראים בט"ו כי היא עיר מוקפת חומה ובשושן קוראים בט"ו מפני ששם נעשה הנס, אבל לפי ההגדרה שנתבארה השתא יש חיבור בין הדברים, בירושלים קוראים בט"ו וכן בכל מקום שמעין ירושלים מוקף חומה מימות יהושע בן נון, "יהושע" כדברי חז"ל "י-ה יושיעך מעצת מרגלים", י-ה זה מדרגת ט"ו, א"כ בירושלים קוראים בט"ו כי היא נקראת בירה מלשון חוזק ותוקף, אז מי שמוקף חומה שהוא בבחינת בירה, קוראים בו בט"ו. ובשושן הבירה הנס היה שתלו את המן ובניו, לכאורה זהו נס שלא קשור להדיא למדרגת בירה, אבל לפי מה שנתבאר לעיל התלייה הזו ביטלה את כוח שושן הבירה מדין בירה דקלקול של שניים, והתגלה ששושן הבירה הופכת להיות בירה דתיקון משורש מדרגת בית המקדש.

בעומק הנס של המגילה הוא שמעלים את הבירה התחתונה לבירה העליונה. הבירה העליונה היא בית המקדש שנמצא בירושלים המוקפת חומה, והבירה התחתונה היא שושן הבירה, והנס הוא לא רק הניצחון, אלא עומק מהות הנס הוא שמצרפים את הבירה התחתונה לבירה העליונה.

הארה בבירה התחתונה מכוח הבירה העליונה

הבאנו לעיל את דברי חז"ל, משל לאדם שראה בירה דולקת וכו' מיד הציץ עליו בעל הבירה. נבאר עומק נוסף בדברי חז"ל, כתוב בפסוק "כי האלוקים בשמיים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מועטים" (קהלת ה א). בראשונים מבואר שאחת מהטעויות שהם שורש הטעויות באמונה, היא המחשבה שהשם משגיח רק במקומו למעלה, ולמטה על התחתונים הוא לא משגיח. אליבא דאמת זה טעות מוחלטת שהרי כבר נאמר "המשפילי לראות בשמים ובארץ" (תהילים קיג ו), גם בשמיים זה השפלה, בערך אין סוף אין נפ"מ

שהוזכר, מתגלה המציאות שהבירה העליונה משתלשלת עד לבירה התחתונה.

אחרונים טובים מן הראשונים

מצד כך יש הארה של בירה כדברי ר' יוחנן שטובים ראשונים מן האחרונים, אבל יש גם הארה כשיטת ריש לקיש שטובים האחרונים מן הראשונים כשיש שיעבוד מלכויות ועוסקים בתורה. כשמאיר האור של תורה במדרגת בירה של ימי הפורים, אז נעשה ונהפוך הוא, עליונים למטה ותחתונים למעלה. אסתר סוף ניסים, אחרונים טובים מן הראשונים.

בסדר הבריאה הפשוט יש ירידת הדורות, אז הראשונים תמיד יהיו טובים מן האחרונים, בכל השתלשלות החלק העליון יותר גדול מהתחתון. אבל מצד מדרגת הארת ימי הפורים מתגלה ונהפוך הוא, שהאחרונים יותר טובים מן הראשונים, כי מצרפים את הבירה העליונה עם הבירה התחתונה, ואחרי שצירפנו את שתי הבירות עיקר הגילוי של בירה הוא בשושן הבירה שקוראים בט"ו, בהארה של האחרונים טובים מן הראשונים. ההארה הזו מגלה ששתי הבירות מתחברות גם יחד, ההארה של פורים גוברת על ההארה של מתן תורה ושניהם הופכים להארה אחת של "ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם".

הזכרנו את דברי הבן יהוידע שעיקר מה שנקרא בירה זה בית ראשון. בית שלישי עתיד לירד מן השמיים, מכוח החיבור של בית ראשון ושני, ובדקות לפמשנ"ת השתא מכוח שושן הבירה שמגלה שהאחרונים טובים מן הראשונים, מתגלה שבית שלישי טוב יותר מבית ראשון ושני. רבי יוחנן אמר שראשונים טובים מן האחרונים ובירה תוכיח שחזרה לראשונים ולא חזרה לאחרונים, אבל כשהיא תחזור לאחרונים בבית שלישי אז לכו"ע האחרונים יותר טובים מהראשונים.

כשיאיר האור של פורים בשלימותו אז

בירה עליונה אל מול הבירה התחתונה.

שלמה המלך מלך בכיפה הן על העליונים והן על התחתונים, הוא קרא לשדים להשתמש בהם וכו', ובעומק הוא בא לגלות את האור של הבירה העליונה ולשלשל את הבירה הזו לתתא. ההארה הזו לא הושלמה בשלמה, כמו שנתבאר החסרון שהיה בבית המקדש משורש אשם תלוי, תלוי זה מאותו לשון של בינונים תלויים ועומדים, תלוי זה דבר שנמצא בין למעלה ללמטה. עד שם הצליח שלמה להאיר את ההארה של מלכותו.

שלימות ההארה שמתגלה מגלה שהבירה למעלה מתחברת עם הבירה למטה. ההארה הזו התחילה אצל שלמה שמלך על העליונים ומלך על התחתונים גם כן, אבל אצלו עדיין לא היה הארה שלמה בבירה התחתונה, ולכך מלכותו לא הייתה כמ"ש בגמ' שם, הוא מגלה בירה למטה כמו שהיא בירה למעלה, אבל הוא לא מגלה אותה באופן גמור אלא רק במדרגה של תלוי שאין לו יציבות גמורה למטה.

ידועים דברי הגמ' בשבת (נו:): שבשעה שבונה שלמה את בית המקדש באותו יום הוא נשא את בת פרעה, ובעצם הוא יורד בחזרה לשיעבוד מלכויות, ירד גבריאל ונעץ קנה בים וזהו איטליה של רומי. יבשה זה מקום יציב וקיים, קנה שבים זהו גילוי של מקום רעוע, כידוע רוח שאינה מצויה ביבשה היא רוח מצויה בים. כאשר שלמה בונה את בית המקדש יש לו את המלוכה בעליונים מדין בירה עליונה, והוא מנסה לשלשל אותה לתתא. אבל בפועל המלוכה לא הגיעה עד לתתא, היא נעצרה במדרגת תלוי, קנה שבים זה כמו דבר שתלוי ועומד, כמו שהזכרנו עיקר התוקף של אוויר לתתא הוא בים, רוח שאינה מצויה דיבשה היא רוח מצויה דים, זה נקרא דבר שתלוי ועומד. א"כ מדוקדק מאוד ההגדרה של נעץ קנה שבים, עד שם הצליח שלמה המלך לשלשל את מדרגת הבירה ותו לא. אבל בימי מרדכי ואסתר שהם מדרגת 'יח' גימטריא בירה כמו

של הבירה העליונה, טובים אחרונים מן הראשונים, ועל ידי כן נעשה כל עומק מציאות הנס. כך גם מתגלה באגרות ראשונות ואגרות אחרונות, באגרות הראשונות היה גזירה על היהודים, והאגרות האחרונות זה ההצלה, זה הכוח של אחרונים טובים מן הראשונים. הכוח הזה הוא שורש כל הנס של המגילה.

אסתר ביקשה כתבוני לדורות ולא כתבוהו עד שמצאו לה סמך מן המקרא, בתחילה דרשו שלישים ולא רבעים, עד שמצאו לה סמך מן המקרא וכתבוהו לדורות. בעומק, מעיקרא לא רצו לכתוב אותה כי היא לא שייכת לראשונים, עד שמצאו לה סמך מן המקרא, והסמך מן המקרא הוא גופא מה שהאחרונים טובים מן הראשונים. מצד הסברא של רבי יוחנן שראשונים טובים מהאחרונים באמת אי אפשר לכתוב את אסתר כי היא סוף ניסים, אבל מצד הסברא של ריש לקיש שאחרונים טובים מן הראשונים, האחרונים הללו זה אסתר סוף ניסים, ולכך בסוף היא ניתנה להכתב. זה עומק ההארה שמתגלה במגילת אסתר, שהיה כאן ריב דקלקול ונעשה בו מציאות דתיקון.

מדרגת בירה לעתיד לבוא

יש שני שורשים כלליים בקומת כנסת ישראל, שורש אחד זה האבות, והעיקר שבהם הוא יעקב שנקרא בדברי חז"ל בחיר שבאבות. בדקות גם כאן מתגלה המהלך של טובים אחרונים מן הראשונים, כמ"ש "יעקב אשר פדה את אברהם" (ישעיה כט כב). מ"מ בהגדרה הכוללת יש לכנסת ישראל שורש אחד מדין האבות, כל כנסת ישראל נקראת ישראל על שם יעקב, ויש שורש שני שבני ישראל נקראים אפרים, כמ"ש "הבן יקיר לי אפרים" (ירמיה לא ט). בכללות ההגדרה היא שעל שם השורשים הם נקראים ישראל משורש האבות, ועל שם הענפים הם נקראים אפרים, אפרים זה בעצם ענף שמשתלשל מהשורשים. השורש יעקב מתפצל לי"ב ענפים, ויוסף מתפצל לשנים, זה מדרגת אפרים על שם האחרית.

יהיה הארה של טובים אחרונים מן הראשונים לכו"ע, מכוח תנו עיניכם בבירה שחזר בית המקדש השלישי שטובים האחרונים מן הראשונים. בית המקדש השלישי שירד מן השמים הוא עומק מדרגת הבירה בשלימותה, שמתגלה ההארה מלעילא לתתה של האור של מדרגת בירה.

ריב משורש בירה

אחרי קריאת המגילה מברכים את הברכה "הרב את ריבנו והדן את דינינו והנוקם את נקמתנו והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו והנפרע לנו מצרינו וכו'". מה זה "הרב את ריבנו", כפשוטו יש כאן מריבה בין עמלק לישראל, "מלחמה לה' בעמלק מדור דור" (שמות יז טז), המריבה כאן היא מריבה של ישראל עם המן בן בנו של עמלק, והקב"ה הכניע את המן, בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה במלכות אחשורוש כשעמד עליהם המן הרשע הפיל פור וכו' ולבסוף נעשה נס ההצלה. אבל מלשון הברכה לאחר המגילה משמע שהנקודה השורשית היוצאת מן המגילה היא "הרב את ריבנו", ולפי דברינו מובן מהו עניין הריב, שורש המילה 'בירה' אלו אותיות 'ריב', א"כ "הרב את ריבנו" מתפרש היטב, שהרי כל העומק של המגילה הוא במהלך של 'בירה'.

בתחילת מעשה המגילה באים להגדיר איפה מתגלה מדרגת בירה, "ויהי בימי אחשורוש הוא אחשורוש המולך מהודו ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה" (אסתר א א), אחשורוש מלך בכיפה על כל העולם כולו, ואם כן בתפיסה הזו יש לו בירה תחתונה. "בימים ההם כשבת המלך אחשורוש על כיסא מלכותו אשר בשושן הבירה" (שם ב), זה מלך בתחתונים שזה מדרגת בירה תחתונה של שושן הבירה.

אבל כשהקב"ה רב את ריבנו ונעשה הריב דתיקון מכוחו של הקב"ה, אז נעשה בירור על ידי תיקון הריב, הריב בירר מהי הבירה האמיתית, ואז בשושן הבירה מתגלה הכוח

שהוא ראשית, עשרה דורות עד נח, עשרה דורות עד אברהם אבינו, האבות נקראים ראשית. עד ביאת משיח הראשונים טובים מן האחרונים, ומזמן ביאת משיח יתגלה שהאחרונים טובים מן הראשונים. זה עומק ההארה שמתגלה במדרגת מגילת אסתר, היא מאירה את הארת ריח שנאמרה בנשים, "והריחו ביראת ה'" (ישעיה יא ג). אסתר מגלה את התפיסה של הארת משיח שהאחרונים טובים מן הראשונים, ועל שם כן כנסת ישראל נקראת על שם האחרונים ולא על שם הראשונים.

הזכרנו למעלה שדוד הוא בחינת י"ד ושלמה בחינת ט"ו, בדברי הגמ' במו"ק מובא שמצד אחד דוד המלך הוא תולעת שפל מכולם ומצד שני הוא נקרא ראש השלישים, כשהוא עוסק בתורה הוא הופך להיות כארז למעלה מג' אבות שנקראים שלישים, ראש לשלישים. מכוחו של דוד המלך מתגלה משיח בן דוד, זה עוד גילוי של מדרגת טובים אחרונים מן הראשונים, זה הכוח שמתגלה בפורים.

חז"ל אומרים שכל הכתובים עתידים להיבטל חוץ ממגילת אסתר. מגילת אסתר שהיא סוף נסים נאמר בה כתבוני לדורות, אז כפשוטו כתבוני לדורות זה שהיא תהיה כמו שאר הכתובים, "כתוב בספר וחתום" (ירמיה לב מד) "למען יעמדו ימים רבים" (שם יד). אבל בעומק "כתבוני לדורות" עניינו כמ"ש "תיכתב זאת לדור אחרון ועם נברא יהלל י-ה" (תהילים כב יט), מגילת אסתר נכתבת לאחרית הימים, כדברי הגמ' בחולין (קלט:) "אסתר מן התורה התורה מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר" "ואנוכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" (דברים לא יח), ביום ההוא זה כינוי לאחרית הימים.

אסתר מאירה את האור של האחרית שטובים אחרונים מן הראשונים, כל המהלך של מגילת אסתר בא להאיר את האור של טובים אחרונים מן הראשונים. ההסתר מראה שטובים ראשונים מן האחרונים, מגילת אסתר

שורש הריב הוא ההתפצלות של הי"ב שבטים, כמ"ש "וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום" (בראשית לו ד), זה שורש הריב וההתפצלות לשנים עשר שבטים. יתר על כן מתגלה התפצלות של יוסף לאפרים ומנשה, מנשה ואפרים הופכים להיות כראובן ושמעון, זה עוד ריב שמתגלה מעבר למדרגת הי"ב. הריב הזה הוא הריב שמברר את ההארה של ימי הפורים, פורים נוטריקון אפרים. אפרים ומנשה הם לא בבחינת השורש במדרגת הראשית של האבות, במדרגת ישראל, א"כ טובים ראשונים מן האחרונים, וכלל ישראל נקראים ישראל על שם האבות, הראשונים. אבל פורים בא לברר שטובים האחרונים מן הראשונים, ולפי"ז עיקר השם של כנסת ישראל הוא אפרים, הם נקראים על שם האחרית. זה הכוח שמתגלה במדרגת הארת ימי הפורים, האחרונים טובים מן הראשונים, ולכן כנסת ישראל נקראת על שם האחרונים.

מצד ההבחנה הזו מ"ש אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד שקדם לו אלא אם כן גדול ממנו בחוכמה ובמנין, התפיסה הזו נובעת מהתפיסה של טובים ראשונים מן האחרונים, ולכן על דרך כלל אין ב"ד יכול לבטל ב"ד שקדם לו, אא"כ הב"ד האחרון גדול ממנו בחוכמה ובמנין, שזה מקרה יוצא דופן. אבל מצד הסדר ההפוך שמתגלה בפורים שהאחרונים טובים מן הראשונים, התורה של האחרונים היא זו שמאירה יתר על הראשונים, ושורשה בימי הפורים כמשנ"ת. "תורה מאתי תצא" (ישעיה נא ד), חידוש תורה מאתי תצא, תורה חדשה מאתי תצא היינו שנעשה הארה חדשה שהאחרונים טובים מן הראשונים. זה היה ביטול הגזירה שנעשה ע"י האגרות האחרונות שטובות מהאגרות הראשונות, ועל ידי כן מתברר שעומק ההארה מתגלה דייקא באחרית הימים.

בעולם הזה התפיסה היא שראשונים טובים מן האחרונים, ושורש הדבר באדם הראשון

מציאות השמא, המן רוצה להשמיד את כל היהודים, ואמר לו אחשוורוש קרחא אתה עושה במלכותי, הוא רוצה לעשות כאן חלל, הוא בא להפיל את הבירה העליונה לבירה התחתונה, 'להפיל' משורש "הפיל פור הוא הגורל" (שם ז), הוא בא להפיל את הבירה העליונה למדרגת בירה התחתונה. אבל מצד מהלכי התיקון זה לא נפילה של בירה העליונה לבירה התחתונה, אלא העליונה יורדת לתחתונה לפי שטובים אחרונים מן הראשונים. "שושן הבירה אשר בעילם המדינה" (דניאל ח ב), עילם מלשון העלם, זה מעלים את התפיסה שטובים אחרונים מן הראשונים, זה בחינת "שושן הבירה אשר בעילם המדינה", אולם אח"כ ונהפוך הוא, אחרונים טובים מן הראשונים.

בית המקדש השלישי שעתידי לירד מן השמים יירד בתפיסה שטובים אחרונים מן הראשונים, נעשה שורש חדש של מציאות שמגלה תפיסה שהלמטה טוב מלמעלה, אחרונים טובים מן הראשונים כמו שנתבאר. זה כל התפיסה של ההארה של מגילת אסתר שהיא אחרונה, היא לא אחרונה שחותמת את מה שהיה, אלא היא מגלה שורש שהלמטה עדיף מכל מה שקדם לו, זה המדרגה הפנימית שמתבארת כאן.

"ליהודים היתה אורה" (אסתר ח טז), מדרגת בירה הופכת להיות אורה בבחינת אור. אמרנו לעיל ש'בירה' היא מלשון בריאות, הבריאות המתגלה מלתתא מכוח מציאות האחרית, היא הופכת להיות ברה כחמה. חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה ולשנותה ביום, היום הופך להיות שני והלילה הופך להיות עיקר, בימינו להלכתא היום עיקר ולילה טפל אליו, אבל לעתיד לבוא עיקר קריאת המגילה יהיה בבחינת לילה שקודם ליום. זה עומק ההארה של טובים האחרונים מן הראשונים מכוח שיעבוד מלכויות ועוסקים בתורה, האור של "ליהודים הייתה אורה" במדרגת בירה דלעתיד לבוא.

באה ומגלה שטובים אחרונים מן הראשונים, משורש הארת משיח בן דוד, זה עומק המדרגה של בירה.

גילוי מדרגת בירה בבית המקדש השלישי

בית שלישי עתיד לירד במהרה בימינו מן השמים. יש תפיסה שבית ראשון ושני נבנו מלתתא ובית שלישי יורד מלעילא לתתא, אבל לענייננו דידן בית שלישי יורד מן השמיים זה באותו מדרגה של בית המקדש שהוא בירה שיורד למדרגת שושן הבירה. בפשטות אם בית המקדש יורד לשושן זה השפלה של בית המקדש, זה שורש דגלות, אבל בעומק ביהמ"ק יורד למטה כי התחתון טוב יותר מן העליון, זה הסיבה שבית המקדש השלישי יורד מלמעלה לתתא.

שורש תפיסת גלות הוא הירידה מלמעלה ללמטה, גלינו מארצנו כלומר ירדנו מארץ ישראל הגבוהה מכל הארצות ללמטה, זה שורש תפיסת הגלות דקלקול. אבל מצד טובים אחרונים מהראשונים אזי גדולה מעלת למטה מן הלמעלה, וזה מה שהתגלה במגילת אסתר ב"קיימו וקיבלו" (אסתר ט כז), מה שקיבלו למטה קיימו למעלה, ובעצם זהו גילוי שהלמטה יותר טוב מהלמעלה.

זה עומק המדרגה שבית המקדש השלישי עתיד לירד מן השמים, הוא עתיד לירד מן השמים כי למטה מתגלה מדרגה שהיא למעלה ממציאות הלמעלה, בשיעבוד מלכויות ועוסקים בתורה, אז מתגלה שהלתתא יותר גבוה מהמציאות העליונה, ולכן העליון חפץ לרדת לתחתון.

בפשטות מתגלה לתתא מציאות של כיליון, "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן" (אסתר ג יג), ובעומק ההשמדה היא להוריד את מדרגת בירה של בית המקדש לבירה התחתונה. בית המקדש הוא בחינת בירה היפך החלל, ובירה דשושן היא כנגד

סוגיות במחשבה בירה

וכתב בחשק שלמה (ערך בר) וז"ל, שם בירה מלשון ברירה, והיינו המקום המובחר המבורר לשבח מכל העיירות שבמדינה, למושב אדון הארץ, והיה יחיד במעלתו ויפיו שלא נמצא כמוהו עוד במדינה, ולא יפול עליו ענין הריבוי ולומר בירניות שהיו שם הרבה, כי אז תתבטל חשיבות הבירה, עכ"ל. ולפ"ז אף המקום הנקרא בירה, כמ"ש במלאכת שלמה הנ"ל, היינו מקום מובחר בסביבות ירושלים.

ואמרו חז"ל, שמתחלה היה בונה עולמות ומחריבן, ושורש הבונה - בנין, הוא ביהמ"ק, וזהו ביהמ"ק בבניינו וביהמ"ק בחורבנו. ונקרא חורבן - שבירה, כידוע. שבירה, ש-בירה, והיינו ששורש השבירה, הוא שבירת הבירה, והבן. ושורש החורבן מפני העבירות, עבירה, ע-בירה. והוא היפך ביהמ"ק הנקרא "לבנון" שהוא מלבין עונותיהם של ישראל, והיינו שבירה מכח ע-בירה.

ובמקום זהו בירה - ביהמ"ק, ובנפש זהו גבירה לעומת שפחה, גבירה, ג-בירה, וכן ריבה אותיות בירה. וכאשר חרב ביהמ"ק - בירה, אף בנפש נעשה בבחינת שפחה, כי תירש גבירתה. וכן מתהפך אותיות בירה ונעשה ריבה, לשון חשיבות. ושם החשיבות מלשון ריבוי, שכוללת ריבוי גדול. לעומת בירה, לשון ברירות, כדברי החשק שלמה, לשון זך ומבורר באיכות, לעומת ריבה שמעלתה בכמות.

והיפך מקום חשוב גבוה וגדול, בירה, הוא בור, מקום נמוך ושפל. ובארמית נקרא בייר, כמ"ש בערוך (ערך בייר) וז"ל, בייר - פירוש בייר, חופר בורות, עכ"ל.

כתיב (דה"י, א, כט, א) כי לא לאדם הבירה כי לה' אלקים.

וביהמ"ק בפרט נקרא בירה, כמ"ש (שם, שם, יט) ולשלמה בני תן לבב שלם לשמור מצותיך עדותיך וחקיך ולעשות הכל ולבנות הבירה אשר הכינותי. וכמ"ש הרמב"ם (פירוש המשניות, פרה, פ"ג, מ"א) וז"ל, ושם המקדש כולו בירה, עכ"ל. ועיין פסחים (פ"ז, מ"ח). אולם נחלקו בכך, שאמרו (זבחים, קד, ע"ב) אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן, מקום יש בהר הבית ושמו בירה, ר"ל אמר, כל הבית כולו נקרא בירה. ועיין תפא"י (פרה, שם). ובכללות כל העולם נקרא בירה, ובפרטות, עיר העיקרית במדינה. ופעמים כשיש מלך שם מקום מושבו נקרא בירה, כגון שושן הבירה.

ופעמים בית גדול ומבצר נקרא בירה, כמ"ש רש"י (דה"י, ב, כז, ד) וז"ל, בירניות - לשון בירה גדולה, עכ"ל. וכמ"ש (איכ"ר, ב, ה) כל בירה ובירה שהיתה בירושלים. וכמ"ש הרע"ב (גיטין, פ"ה, מ"ה) וז"ל, בירה - בית גדול, עכ"ל. וכן הוא ברש"י (גיטין, נה, ע"א; ב"ק, כב, ע"א). ויש בירה גדולה, כמ"ש רש"י (ב"ב, ו, ע"ב) וז"ל, בירה גדולה - בית ארוך מאד, וחלוק מתוכו להרבה חדרים קטנות, עכ"ל. וכתב רש"י (מכות, ה, ע"א) וז"ל, בירה - טרקלין גדול, עכ"ל. ועוד כתב ברש"י (תענית, טז, ע"א) וז"ל, בירה - מגדל, עכ"ל.

אולם, י"א שזהו מקום הנקרא בירה, כמ"ש במלאכת שלמה (עזרה, פ"ב, מ"ב) וז"ל, בירה - שם מקום קרוב לירושלים, ושמו בירה, עכ"ל.

מדור רל"א שערים

צירוף

ב-י / ב-ר / ב-ה

י-ר / י-ה / ר-ה

ב-י

אילולי חטא, כדרך שיצאו מיעקב. וכשם שחל ריב בין י"ב שבטים הללו, כן חל פרוד וריב בין י"ב כוחות הגנוזים ביוסף. ואזי מדתו של יוסף אות ברית קדש, ברית יב-תר, נעשה בה הפרת ברית, מלשון פרור. ולכך כתיב ויפוזו מבין זרועי ידי, שיצאו י' טיפין ממנו כמ"ש (סוטה שם) ועי"כ נחסר י' מן י"ב, ונתפרדה החבילה. ואילו היה עומד בנסיון בשלמות היה בבחינת אביר בשלמות, אביר, יב-אר. וכחו זה של יוסף נגלה בגביע שלו, גביע, יב-עג. ולכך הטמין גביע זה באמתחת אחיו, לרמוז להם על אחדות י"ב זו שנפגמה. ובפרטות הטמין באמתחת בנימין. יב-נימן, כנ"ל, שהוא המשלים לי"ב. שכשם שבפרוד בין יוסף והאחים נשאר חיבור של ב', יוסף ובנימין, שלא היה כלל במכירתו. כן אצל יוסף עצמו, מתוך י"ב נשאר ב', מנשה ואפרים.

ומכך כן חזרו ונתחברו יוסף ויהודה, ויגש אליו יהודה. ויהודה נמשל ללביא, וכמ"ש (בראשית מט, ט) וכלביא מי יקימנו. לביא, יב-לא. כי חיבור י"ב מושרש חיבור של שנים שמתפשט עד י"ב. ושוורש חיבור זה הוא יוסף ויהודה, תרי משיחין כנודע. וכן חיבור יוסף ובנימין, משכן ומקדש שבחלקם, ואז החל להאיר אור התיקון להאיר י"ב צרופים אלו כביצה הגודלת. ונודע, ביצה ר"ת י"ב צרופי הוי"ה. וגילוי זה נתגלה בליל פסח, בשתית יין, שמקורו, יקב, י"ב-ק. וכיעקב בים סוף, שנקרע לי"ב גזרים. ואח"כ כתיב וישב הים לאיתנו. ישב, יב-ש.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבוי, אביב, אבידה, אביגיל, אבידן, אביהו, אביו, אביון, אביחיל, אבימלך, אבינדב, אבינעם, אביאסף, אבינר, אביעד, אביעזר, אביר, אבישג, אבישוע, אבישי, אביתר, אהליאב, אויב, איבה, אחיטוב, איוב, אלישבע, בהיר, ביצה, בית, ביתן, בינה, בנין, בנימין, בריח, ברית, גביע, גביר, גבריאל, דביר, ישב, נביא, סביב, רביעי, ריב, תשבי, חביון, יבוס, יבלת, יבש, יואב, יובב, יובל, יקב, שבי, כזבי, צבי, לביא, נביות, סנחריב, עיבל, עכביש, עמינדב, רבית, שיבה, בי, בין, בירה, בכי.

הנה ברא השי"ת את עולמו בששת ימים, וכשם שהדבר קיים בזמן כן קיים בעולם, שצורתו ששה צדדים. ונודע ששה צדדים יש להם י"ב גבולי אלכסון (כמ"ש בספר יצירה) ואלו הם הקוים המחברים את ששת הצדדים. והוא הכח המקיים את צורת העולם. וזהו בחינת בית, כדכתיב בחכמה יבנה בית. ובית גדול נקרא בירה, בי - רה. ויש את צורת הבית ששה צדדים. ויש את כח החיבור. בפעולה, ובתוצאה. בפעולה, יבנה, בנין. יב-ן. מכח י"ב קוים מחבר את ששת צדדיו. ומכח כך עומד הבית על עומדו. בית, יב-ת. (ועיין ס"י פ"ה בהרחבה להקבלת מדרגת י"ב). ושוורש בנין הבית, בבינה, כמ"ש ויבן את הצלע, ואמרו חז"ל שהוא לשון בנין ולשון בינה. בי - נה. ובין י"ב הללו יש חילוקים, וזהו בין, בי - ו, והיינו, חילוק מה בין כל אחד מ"ב הללו. אולם בחורבן הבית, בית המקדש, יש בכי, בי - כ.

וכן הדבר אמור במערכת יום ולילה, שכל אחד י"ב שעות, קוים המחברים את היום, וקוים המחברים את הלילה. וכן במערכת השנה י"ב חודש. ותחלת חדש האביב. אב - יב.

וכשם שהדבר אמור במערכת זמן ומקום, כן הדבר אמור במערכת נפש של כללות האומה, י"ב שבטים, ושוורש לבסוף, בנימין, יב-נימן. כי הוא המשלים לי"ב. וכן הוא בחושי הנפש (עיין ס"י שם). וכאשר י"ב שבטים אלו נחסר בהם שלמות הארת י"ב קוי חיבור אלו בשלמות, נעשה מ"ב אלו ריב, יב-ר. והכח לקלקול זה כמ"ש וישנאו אותם, ובפרטות נעשו לו לאויבים. אויב, יב-או. ואזי נעשה יוסף אביון, יב-און. ואזי נמכר יוסף וניתן בשבי, שבי, יב-ש. ואזי הארתו של יוסף, אור זרוע לצדיק נעלם בחביון עוזו. חבוי, יב-חו. ונעשה אבידה, יב-אדה. ובזה יבש מעינו, אות ברית קדש. יבש. יב - ש.

ואזי כשם שנגלה בכללות בניו של יעקב שהוא בבחינת הברית התיכון בריח - יב - חר, י"ב שבטים, כן נגלה ביוסף אות ברית קודש כמ"ש (סוטה לו ע"ב) שהיה ראוי לצאת ממנו י"ב שבטים

ב-ר

דקלקול, בר - הת, מראה חמה עמוקה מן הצל, תערוכת של אור וחשך, אור וצל דקלקול.

והבן שבחינת פירוד גמור, הוא בחינת גלות לד' כנפות הארץ כנ"ל, וזה בחינת נבוכדראצר, נבוזראדן והדומים להם שיש בהם אותיות בר, שורש לגלות. משא"כ בחינת תערוכת הוא בחינת סנחריב שכלל את האומות יחדיו וערבבם. ונקרא כן כמ"ש חז"ל שסיחתו ריב. כי יש כח דיבור באדם, דבר, ד-בר. וכאשר זהו דיבור עליון הוא בבחינת "פתח פיך ויאירו דבריך", בחינת ברירות, וזהו הדיבור שמוציא פרי המחשבה והרצון לבר, לחוץ, וע"ד כלל לזולתו. אולם בדיבור יש תערוכת של כ"ב אותיות. וכאשר נופל לקלקול נעשה עירוב דקלקול בחינת סנחריב, שסיחתו שיחה - דיבור של ריב. וכל זאת מכח דעת המתגלה בפה, דעת-עירוב דקלקול. והנה כתיב "דבר מלך שלטון", מכח הדיבור שולט על אלו שלבר ממנו. ושם נעשה שורש הריב, חלוקת המלוכה, בין ירבעם ורחבעם שיש בשמותם אותיות רב.

והנה כאשר מתגלה בחינת קלקול נעשה ריב, בשורשו הוא בחינת שרב, ש-רב, ריבוי הארה מעל גבולות הכלי. אולם כאשר זו הארה דתיקון הוא בחינת אברהם, בר-אהם, שנאמר עליו מי האיר ממזרח צדק" ועל הארת חמה דתיקון נאמר כצאת השמש בגבורתו, גבר, ג-בר. אור מבורר, ויציאה לחוץ בשלמות.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: טבור, ירבעם, רחבעם, דרבן, חברון, נבוכדראצר, מכבר, נבוזראדן, סנחריב, עכבר, קרבן, רגב, בחר, אביר, אביתר, אבנר, אבר, אברהם, ברכה, עבר, חרב, קבר, ארבה, ארבע, רעב, שבר, חבר, באר, בור, בכור, ברית, בקר, ברד, ברח, בשר, גבר, גיבור, כגר, דביר, דבר, דיבור, בהיר, בחור, בחירה, חרבה, בכורים, בלאשצר, עבר, עבירה, עיבור, בעור, בער, בצר, בר, קרב, ברה, ברור, ברזל, רבקה, רחוב, בריה, ברי, ריב, ברנע, ברק, בתר, גביר, דבורה, כרובים, מבצר, מבשר, עברי, ערב, ערבה, ערבון, קרב, רחב, ארב, בישר, מדבר, עורב, זרובבל, צבר, רכב, כביר, מערב, ראובן, רבבה, רבע, רהב, רב, חורב, חרבונא, שרב, שריבט, בהרת, בירה.

ברית, בר-ית. וברית היינו חיבור מבורר, בר לשון ברור, בהיר, בהרת. והוא בחינת - בחור, בר - וח, לשון ברירות, מובחר. וכן בכור, בר - כו, יש בו דין יכיר, ברירות. ובבחינת מקום זהו בירה, בר - יה, בית מבורר ומובחר. ומקום הברית, אות ברית קודש במקום רגליו של אדם, הנקראים "לבר מגופא", כנודע, לחוץ. בר-חוץ. ותחילתו של אות ברית קדש בטבור כנודע. טבור, טו-בר. ושם נתגלה כח ההתפשטות וההרחבה באדם, הנקרא ברכה מלשון הברכה, המשכה. ברך-בר-ך. וכאשר המשכה זו טהורה, אזי זהו בבחינת "אור זרוע לצדיק", "ברה חכמה", ברה לשון ברור. וזהו ברק, בר-ק. כי התערוכת יוצרת החשכה, והברירות אורה. ובשורש הוא אור ובהתפשטותו מים (בחינת אמ"ר, אור, מים, רקיע), וזהו באר. לשון ביאור, בירור אור, ולשון באר מים. באר, בר-א. וכן בור מים, בור, בר-ו. ואזי מטיפה זו נעשה עובר במעי אמו, עובר, עו-בר. והולד הנוולד בראשונה נקרא בכור, בר-כו. ועיקר גילוי זה נמצא אצל רחל - יוסף, בשורש, והתפשטותה של רחל - בלהה, ר"ת ב"ר. (והשורש ברבקה, בר-קה) וכן אצל ראובן שהיה בכור. ראובן בר-און. ופעמים טיפה זו אינה נקלטת באם ונעשית טיפה מסרחת, רקבון, רקב, בר-ק, היפך ברור. וכן אצל כל אדם בסופו שבא אל מקום קבורתו, קבר, בר-ק.

והבן שבפנימיות הכל מאוחד, וכאשר יוצא לבר, לחוץ, נעשה ריבוי. וזהו בר-רב, לשון ריבוי, וזהו לשון רבבה, מנין ריבוי הגמור. וכאשר ח"ו מתגלה ניצוץ הרע שבו, נעשה מכך ריב, רב-י. והוא בחינת עבירה, רב-עיה. וכח המפריד נקרא חרב (היפך חבר, חיבור). רב-ח. וכאשר זהו בתיקון זהו בחר, בוחר בטוב ומפריד הרע. והבן שיש בחינת פירוד גמור, והוא בחינת שבר, ש-בר. ועיקרו התפזרות לארבע כנפות הארץ, ארבע, רב-אע. והיפוכו חבר, ח-בר, שמחבר כל החלקים, והוא מקום קבורת האבות, חברון. וכן בריח, בר-חי, שמברית מן הקצה אל הקצה ומחבר כל הנפרדים. והוא בחינת צבר, בר-צ. ויש בחינת פרוד ע"י תערוכת במקום אחד וע"י נפרדו חלקיו. תערוכת, ערב, רב-ע. וזהו בהרת

ב-ה

בקדושין (ב ע"ב). ואכלו חוה ואדה"ר מעץ הדעת, ומאכל זה ירד לקבה, ק-בה. וירד מדרגת תנובה, תנו-בה, לדין של קבה דקלקול. ולכך בשעה שמת מכיוון שאכילתו אינה מתוקנת נעשה כנבלה המסרחת, נבלה, נל-בה.

ונודע ששורש פגם חוה, בפגם הלבנה שאמרה א"א לשני מלכים לשמש בכתר אחד. לבנה, לן-בה. ואחר י' דורות נעשה תוקף של דין, מבול. וההצלה מן הדין לנח וב"ב נעשה ע"י התבה, ת-בה. ומעין כך אצל משה (נח שורש למשה כנודע, מן המים משיתו, מן מימי המבול) והשורש לכך תחלה תהו, חורבן, מימי המבול, ואח"כ בהו, בה-ו, תיקון, ולצורך ההצלה עלתה התיבה של נח לגובה, גו-בה.

ושורש הקלקול חטא הלשון, מוציא דיבה, די-בה. ומעין כך במרגלים שהוציאו דבת א"י. ועל כך אמרו חז"ל, אתם בכיתם בכי של חנם וכ"ו. בכה, כ-בה.

וחוזר עמלק ומעורר כח של דין זה, ולכך עלה משה ראש הגבעה, גע-בה. וזהו בכדי למתק את החובה, חו-בה. וכן המן מזרעו של עמלק, נתקן ע"י חרבונה, חרון-בה.

וכאשר מתמתק הדין מתהפך לאהב אבה, א-בה, גילוי אהבה, גילוי אלופו של עולם בדין. וגילוי זה היה במשכן שנתנן בנדבה, דן-בה, ונתקן הדין, ע"י אהליאב, אליא-בה. ושם מבין הכרובים נתגלה נבואה, און-בה. ובעיקר למשה הנקרא טוביה, טוי-בה. ובדין דתיקון נעשה בהק, בה - ק, הארה. ויתר על כן, בהר, בה - ר, בהרת, לשון בהירות.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבה, אהב, בהלה, אביוהו, אהליהב, אהלימה, איבה, ארבה, ארבעה, בינה, בהרת, בהמה, ברכה, בה, בהיר, הבל, בהו, בהן, בהק, בנה, בושה, זהב, בלהה, בלהות, להב, לבנה, מרכבה, נדבה, בניהו, ערבה, תבה, בתולה, בתיה, גבה, גבורה, גבעה, דבה, דבורה, דבלה, אבדה, הב, הבא, היטב, נבלה, הסב, שביה, בכה, הבטה, טוביה, נקבה, מצבה, נבואה, מריבה, רהב, חובה, חרבונה, יבשה, כתובה, טובה, סיבה, קיבה, תנובה, בירה.

נודע שבימים ב-ה, יש בהם תוקף של דין. ולכך ב"ד יושבים בימים אלו. והוא מושרש במדת הגבורה, גבורה ב-ה-גור. (ובדקות רמזו בה ר"ת של ג' חלקי דין, בינה - ב, גבורה - ג, הוד - ה). וביסודות שורש הדין מיסוד האש. שכאשר האש בתוקפה מתגלה להב, ל-הב, וצורת הארתה באופן של בהל, בה - ל. ומדת הדין בקו שמאל, מקום הנקבה, נקבה, נק-בה. ונודע זכר, בחינת נתינה, נקבה בחינת קבלה, קל - בה. והמבקש לקבל אומר הב-תן. בחינת זהב, זה-הב.

ואמרו חז"ל בנדה, בינה יתירה ניתנה באשה. בינה, ין-בה. וכאשר בראה הקב"ה א"ל, היי צנועה, ושורש הצניעות מדת הבושה, בה-שו. ומתחלה נקראת בתולה, בה-תול. והכח המצרפס של הזכר והנקבה נקרא כתובה (כתב-וה. וכן) בה-כתו. ולכך אמרו לית כתובה דלית בה תיגרא, כי שורש הדין יוצר תיגרא, מריבה, מרי-בה. אולם אסור לקדש אשה קודם שיראנה שמא ימצא בה דבר מגונה ותתנגנה עליו. ולכך נצרך תחלה הבטה, הט-בה. וחשש זה יוצא לפועל בדקות בכל נישואין, ולכך יש תיגרא בפועל כנ"ל. וכאשר ח"ו מריבה זו יוצאת לפועל ממש נעשה איבה, אי-בה, בחינת איבה אשית בינך ובין זרעה.

וכח דין זה כאשר יוצא לפועל יוצר בהלה. בה-לה. אולם אצל נוק' דתיקון, רחל, שהיא עיקרו של בית, ובית גדול נקרא בירה, בה - יר, ונתהפך בהלה לבללה שפחתה. אולם אצל חוה נתגלה איבה כנ"ל, ולכך יצא הבל הב-ל, ונהרג ע"י קין, דין דקלקול. וכאשר כח דין יוצא לפועל בקלקול גמור שנהפך מענג (אהבה כדלהלן) לנגע, נעשה בהרת, בה - רת, שהוא ממראה נגעים. היפך בהיר, בה - יר, וכן בהק, בה -ק, הארה.

והוא מדרגת הרשעים שאין בהם תורה ומצות, בבחינת ערבה, רע-בה. וזו ירידת אדם למדרגת בהמה, בה-מ"ה, מ"ה גימ' אדם, שנפל מדרגת אדם למדרגת בהמה, נמשל כבהמות נדמו. שנאבד מדרגת אדם. אבדה אד-בה. וראשית הקלקול התחיל באשה שנפתתה לעצת נחש, מפני שנקראת אבדה, משל לאדם שאבדה לו אבידה, כמ"ש

י-ך

סוד, בחינת יראה, שמירה. וסוד בחינת יין, נכנס יין יצא סוד. תירוש, יר-תוש. ולקיטתו נקראת בציר, בצ-יר, את ענבי נזריך לא תבצור. והוא מדרגת נזיר, נז-יר, שנאסר בגפן - יין.

והתפשטות בשיעור הנכון, לא פחות מדי ולא יתר על המדה, היא בחינת רויה, רי-וה. רויה מדרגת ממוצע, כנודע. וזהו מדרגת ישראל, מכח כללות אברהם ויצחק, כנ"ל. והוא קו האמצע בין יצר טוב ליצר הרע, יצר, יר-צ, ודו"ק.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביעזר, אביר, אבירם, אבישור, אבנר, אדיר, אדרעי, אופיר, אורי, אביתר, אוריה, אורים, אחיעזר, אחירע, אוריאל, אחריית, אחשדרפנים, איעזר, אחישחר, אליעזר, אליצור, אמיר, אמריהו, אחרי, אפיר, אפריון, אפרים, אפרתי, אליחורף, אריה, אריוך, אריח, ארמית, אסיר, בהיר, בחיר, בחרי, זוזיר, איאל, זמיר, זעיר, זרוף, חירום, אשריאל, חזיר, חירה, חירם, חרלים, ביתר, חרי, חריש, חריף, יהיר, איתמר, יאור, יאיר, יהורם, יער, יחזיריב, ירחמאל, מזכיר, בריא, יורש, יזרעאל, יזרח, יקיר, דריוש, יפריא, יצהר, יצר, ירושלים, האיעזר, ירד, ירדן, ירושה, יריחו, ירחמאל, ירט, ירך, ישיר, חציר, ירמיה, ירק, ירקון, כיור, זכריה, ישרטו, ישר, יששכר, כסיר, זוחי, כרכמים, מרירי, סיסרא, זוחיה, לאחירם, לדביר, גפרית, כידור, מיתר, מישרים, מערכי, מריר, חציר, מרי, מרירי, נכרי, טריה, סיסרא, סיר, סנחריב, עזריקם, יויריב, סרים, עזריאל, עזריה, עריץ, יעזר, עמיחור, עמיר, עמרי, פורים, עשיר, עשירי, פוטיפר, צורי, עשרים, כפיר, קיטר, יראה, לריק, מאיר, מצרים, ירח, פריה, פריץ, צחרים, צפיר, צורשידי, ציר, צעיר, קיתרוס, ירכתי, צרויה, קיר, קיטר, רבתי, ישראל, שעיר, נזיר, ניר, סנפיר, כיתרון, שעירים, שכיר, שמיר, דריוש, כעיר, ראייה, רביעי, רחמים, מחיר, רחשטנו, רחים, ריח, רירי, שפיר, מוריה, מרבד, רים, ריק, רעי, שיר, שרי, מרדכי, רמיה, רמליה, שיחור, פרי, תירש, שדיאור, סגרי, רחביה, ספיר, ריח, ערבים, רצוי, עיר, רכיל, נירם, קרי, עירי, שניר, יריעה, בירניות, ירקרק, ישרון, צוריאל, בכורים, כפירים, בכרי, צרי, מישור, סנונים, בעירה, בעמיר, קציר, בציר, בראשית, רביבים, ברזלי, רויה, בריה, ברית, ברכיה, ריב, תרפים, תרשיש, גבריאל, גביר, ריש, גמריהו, גרזים, גרשוני, דביר, רעיון, דרכמונים, אורים, אזרחי, אחירמי, רקיע, אפרתי, אראלי, דביר, הריפות, אבירם, אבישור, זכריה, שניר, חריטים, החריש, זמרי, יהויריב, שריד, חירה, יאיר, יאדיר, ומיתר, תימרו, ירבעם, יתרו, רקיק, שכיר, ציר, תירוש, בירה.

ירא, יר-א. י"ר הגבלה, שזו מהותה של היראה. ובדרך רמז, י-ר בא"ת ב"ש, ג-ם, לשון ריבוי, והיפוכו י-ר, הגבלה. כי אות י', שורש ההתפשטות בכריאה, כנודע, י' מאמרות, י' דברות, וכו'. ואות ר', לשון ריבוי. והיינו שהריבוי הוא עד עשרה ותו לא, ושם נעשה, "הגבלה". ושלמות ריבוי זו הוא בחינת עשיר, עש-יר. ודרך העשיר שיש לו בית גדול הנקרא בירה, יר - בה.

וזהו בחינת ירח, יר-ח. כי החמה שורש התפשטות ההארה, בחינת מאיר, יר-אמ, התפשטות ההארה מן אות א'. בחינת ספיר, ספ-יר. ובחינת בהיר, בה-יר. ובחינת צהרים, צה-ם-רי. אולם הירח הוא הגבלת כח ההארה, ולכך אין לו הארה משל עצמו, כי כל היותו הגבלת האור. וכאשר הוגבל הדבר ולא נתפשט עצם היותו, מעתה כל התפשטותו אינו אלא בבחינת ריח, אותיות ירח. והבן שלכך יהושע, שפניו כפני לבנה, ירח, העבירם את הירדן, יר-דן. וכאשר כבש בתחילה את ארץ ישראל, כבש את ע-יר, יריחו, אותיות ריח בקרבו. וכן אסתר, בחינת לבנה, כמ"ש במגילה שנקראת ע"ש הלבנה, נשאת למרדכי בחינת מור-דרור כמ"ש חז"ל (חולין, קלט, ע"א), אותיות מרדכי, רי-מדך. וע"י נעשה נס פורים, פומ-רי.

וכן מי שאינו מוליד, ואין לו התפשטות, נקרא סרים, רי-סס. והיפוכו, מי שמוליד, עושה פירות, פרי, פ-רי. פ - פתח, נפתח ההגבלה. וח"ו כאשר הטיפה אינה עושה פרי ויוצאת באופן דקלקול, נקראת קרי, ק-רי. ופגם זה היה אצל יוסף, במעשה עם אשת פוטיפר, פוטפ-יר. ושורש התיקון ע"י הסרת הערלה, הנקראת ברית, בת-רי. ומקומו בין הירכים, ירך, יר-ך.

ושורש היראה, מדתו של יצחק, "פחד יצחק", ונכלל בה אברהם, כמ"ש עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה. וזה נעשה בהר המוריה, רי-מוה. והושרשה בזרעו, יעקב - ישראל, יר-שאל. וכן נקרא ישרון, יר-שוון. וכלל ישראל נקראים אפרים, הבן יקיר לי אפרים, אפם-רי.

ושורשו באורייתא, רי-אותא. ונרמז במילה ראשונה, בראשית, רי-באשת. ועיקר גילוי זה בבחינת סוד, שאין מגלין סוד אלא למי ששומר

י-ה

ושורש תיקון זה של פגם האשה שגרמה מיתה לעולם, מיתה, מת-יה. נתקן כידוע במלך השמיני שלך מלך אדום הדר, שלא כתוב בו מיתה, וכתוב את שם אשתו, מהיטבאל, מטבאל-יה. ועיקר התיקון בשרה, הנקראת יסכה, סך-יה. שהכל שחין ביופיה, שיחה, שח-יה.

ונמשך תיקון זה ונגלה אצל משה הנקרא טוביה, טוב-יה. וכל הצלתו ע"י בתיה בת פרעה. בתיה, בת-יה, שהצילתו מן המים, מימי היאר. וכנגד כך אמר משה וכל ישראל שירה בקריאת ים סוף, נס הצלתו במים. שירה, שר-יה. ומה ראה הם וינס, ראה ארונו של יוסף. שפעמים נקרא יהוסף, "עדות ביהוסף". יה-סוף. וכן יתוקן לעת"ל ע"י מבשר הגאולה, אליהו, אלו-יה.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אלהים, יהי, היה, היתה, לילה, יבשה, והיה, שניהם, הגיד, איבה, אביהוא, אדניהו, אהליאב, אהליבמה, אוריה, אזניה, אחיה, איה, איכה, איפה, אימה, אישה, אליה, אליהו, אליהוא, אמציה, אניה?, אריה, בינה, דינה, היכל, בהיר, הרים, יהודי, יהודה, יהונתן, יהוסף, יראה, נהי, צהרים, ציה, קריה, בריה, בתיה, הוי, חידה, חיה, היא, הידד, יונה, הין, הלל, הכי, הנני, בניהו, זרחיה, זבדיה, חוילה, חזקיה, חלילה, חירה, חמיה, חנינה, חנניה, חסידה, טוביה, יסכה, לישה, מהיטבאל, מידה, מיכה, מתתיהו, מתניה, נריה, עדיה, עוזיהו, פלילה, צידה, קינה, שירה, ראה, שירה, שיחה, תושיה, יה-וה, מיתה, בירה, בינה.

י-ה. שורשו בשם הוי"ה, יה - וה, ומתפשט לשם אלהים, אלם-יה. וע"י שם זה הושרשו העולמות, כמ"ש חז"ל כי ביה הוי"ה צור עולמים, עוה"ז נברא באות ה', ועוה"ב באות י'. ותכלית הבריאה, להיות לו דירה בתחתונים, בחינת היכל ה'. היכל, הי-כל. ועוה"ז נקרא בירה, בר - יה. ודבר זה הושרש ע"י התורה הנקראת תושיה, תוש-יה. ונגלה בעיקר בישראל הנקראים יהודי. יה-ודי.

והנה עולם הוא בחינת גבול, היפך הא"ס שאין לו גבול. וגדר הגבול, מידה, יה-מד. מדידה של י-ה. והבריאה נבראה ע"י עשרה מאמרות שאמר יהיה אור, יהי רקיע וכו'. יהי, אותיות י-ה-י. והדבר הראשון שנברא במפורש בקרא ע"י יהי, הוא אור, יהי אור, ועליו נאמר וירא אלהים את האור כי טוב. ראה, רא-יה. ואמרו רבותינו שאינו אור חדש, אלא אור שהיה, אור א"ס, נמשך לתוך הבריאה. היה, ה-י-ה. ואזי נאמר ויבדל בין האור ובין החושך ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה. לילה, לל-יה. והיום עיקרו י', והלילה עיקרו ה'.

ואיש עיקרו י', איש, אש-י. ואשה עיקרה ה', אש-ה, כמ"ש חז"ל. ואמרו חז"ל, בינה יתירה ניתנה לאשה, בן - יה. וחטאו ואכלו מעץ הדעת. אכילה, אכל-יה, כנודע. ואשה ראשונה תחלה נקראת חיה, ח-יה, והיה לה בינה יתירה. בינה, בן-יה. ואח"כ חוה, כי בחטאה איבדה את שורש אות יו"ד שבקרבה, כי קודם החטא היה להם יראה, יה-רא, והיה להם אימה, אם-יה, וזהו בפרטות לנקבה שהיא בחינת אם. ואזי נתקללו אדה"ר, חוה, ונחש. וכתוב ביה ואיבה אשית בינך ובין זרעה. איבה, אב-יה. ואזי אמר הקב"ה לאדה"ר "איכה", אך-יה. לשון הכאה. ולהיפך מצד האדם - הנבראים, נשאלת כלפי הקב"ה שאלת איה מקום כבודו להעריצו. איה, א-יה.

ר-ה

ותיקון זה נמשך להשיב ההארה של תורה. היפך הריון, הר-יון, לילה ניתן להריון. וזה ע"י אהרן, אן-הר. שבו עיקר מדרגת הדלקת המנורה. מנו-הר. וממנה יוצא הארה, אה-הר. ובפרטות מדרגת זהר, ז-הר. וכח זה נגלה בעיקר בזרעו של לוי, יצהר, יצ-הר. בחינת בהירות, בהיר, בי - הר, בהרת, הר - בת.

והארה זו מתקנת את הכפירה, כפי-הר. בחינת יוה"כ. כפירה, כיפור. תבא האם ותקנח צואת בנה, פרה אדומה, פרה, פ-הר. ומתחיל בר"ה, יום תרועה, תעו-הר. בחינת היום הרת עולם, הר-ת.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אברהם, רמה, יצהר, אהרן, בריאה, הפר, תורה, טהר, אגרה, הרג, הרס, אורה, אוריה, אסרה, ערכה, ארה, ארבה, ארבעה, אריה, ארונה, ארוצה, ארכה, ארצה, שירה, אחרונה, בהרת, אפרתה, בצרה, גבורה, הדר, דבריה, בהיר, הר, חרבה, חרפה, חרמה, יראה, ירמיהו, בכורה, מהר, נהר, מראה, מרה, מרמה, מרכבה, מערה, ערמה, שערה, סערה, עטרה, ערלה, עפרה, פרעה, צהרים, צרה, צהר, בצרה, קבורה, קרה, קריה, ברה, רחבה, ריאה, בריה, ברכה, רנה, רמה, רעה, רעבו, שערה, רקמה, תרועה, גרה, דבורה, דהר, ברכה, הארה, יריעה, ציפור, הקריב, הרה, הרן, ערבה, מנורה, הרמון, חרה, רוח, מרעה, מריבה, נערה, עזריה, פרה, ראה, רבקה, רהב, רפה, שרפה, הריון, זהר, זכריה, זרה, זרועה, עזרה, חבורה, חברתה, חירה, חרבונה, יורה, עמרה, כרה, כפירה, תרצה, העדר, מורה, מורשה, מראה, מערכה, קריה, רבבה, נריה, סחרה, סרה, עורה, פדהצור, ערפה, פרחת, פרסה, רצועה, צרעה, קורה, רגלה, רוצה, רחבה, ריבה, רחמיה, רנה, רכה, רעה, רמיה, רמליה, רצפה, רעיה, רפואה, רעמה, שדרה, שרה, תדהר, בירה.

הר, מקום גבוה. ובית גדול וגבוה נקרא בירה, בי - הר. ושורשו אסתכל באוריתא וברא עלמא, היינו בחינת רוממות - הר, תורה, תו-רה. הנקראת מורשה, מוש-הר, ונקראת שירה, יש-הר. ועליה נאמר, טוב סחרה מסחר כסף. סחרה, סח-הר.

ודרשו חז"ל בהבראם, באברהם נברא העולם. אברהם, אבם-הר, והרעיה שלו, רעיה, עי-רה, שרה, ש-רה. ובן אחותו הרן, נ-הר. וכלתו רבקה, קב-הר. ובנו יצחק, שעיקר תוקפו בצהרים, צהר, צ-הר, שתיקן תפלת מנחה שזה זמנה. והוא בבחינת יצחק ירנן, רינה, ין-רה. ומדתו מדת הגבורה, גבו-הר. ונקראת מדת היראה, אי-הר. ונשתלשל ביעקב שלקח הבכורה, בכו-הר, מעשו במרמה, ממ-הר.

וכללות האבות מרכבה לשכינה, כמ"ש חז"ל האבות הם הם המרכבה. מכב-הר. ועבודתם לתקן חטא אדה"ר שמושך בערלתו, וכנגד ג' שנים של ערלה, יש ג' אבות דתיקון. ערלה, על-הר. כי שורש החטא ע"י הנחש שהיה ערום, ערמה, עם-הר. ושם נהפך כותנות אור, אורה, או-הר. בחינת צהר, צ-הר, לצרה. ואז נאמר בו עפר אתה ואל עפר תשוב, קבורה, קבו-הר, ירידה גמורה מן ההר למטה, והוסר ממנו ההשגחה בגילוי, וניתן למדרגת מקרה, מק - הר, ירידה מן ההר. כי במקום לדבוק בקו אמצע, בחינת רוייה, יו-הר, דבק בקצות. קצה שמאל, אש, כעס, חרון אף, חרה, ח-הר. וקו ימין, מים, נהר, נ-הר. וכאשר נתקן קו ימין, ומצורף לאמצע, נעשה מרויה, יורה, גשם ראשון. וזה שורש תיקונו של אברהם, העברי, מעבר הנהר ישבו אבותיכם. ותיקון קו שמאל, אש, מריבה, מיב-הר. כמ"ש (בחותק, כו, ח) ומאה מכם רבבה ירדפו, רבבה, בב-הר. ושורשו ברבקה, קב-הר, כנ"ל, שנאמר בה (בראשית, כד, ס) היי לאלפי רבבה.

מדור קבלה

בלבביפדיה קבלה
בירה
מילון ערכים בקבלה
בירה

בלבביפדיה קבלה

בירה

בא עליהם בחיל גדול וכו', והקיפו לבירה אחת שהיו חונים שם יעקב ובניו וכו', עיי"ש בהרחבה כל אופן המלחמה מסביב לבירה.

אזן

אמרו (ילק"ש, תהלים, פמ"ז, רמז תשנ) "שמעי בת" וראי "והטי אזנך" - א"ר יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שבירה זו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה, א"ל אני בעל הבירה, כך לפי שהיה אברהם אומר תאמר שהעולם בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה, אמר אני בעל הבירה. והיינו ש"הציץ" בחינת ראייה, וכל זה נעשה מכך שאיזון וחקיקר כלשון מנחם ציון (ויקרא). ועיין שפת אמת (לך לך, תרל"ד, ד"ה במדרש שמעי בת. ותרל"ה, ד"ה במדרש שמעי בת) וז"ל, בתחילה משמיע הקב"ה לאדם מעט הארה כשמיגע עצמו לבוא אל האמת, אח"כ צריך להשגיח בעין השכל על זה ההרגש ולהבין כי הוא עיקר הכל ולהניח כל הרגשות אחרים, וזהו שמעי וראי והטי אזנך, פירוש כל כח השמיעה שלא יהא נשמע לו שום דבר אחר כלל, עכ"ל, עיי"ש. ועיין עוד באמרי אמת (לך לך, תרצ"ג).

חוטם

בירה חשובה נקראת אפדני (עיין ב"ב, ו, ע"ב). אפדני, אף-דין, ודו"ק.

פה

כתב בחמדת ימים (פורים, פ"ז) וז"ל, אשר בשושן הבירה - שהוא פה דא"א שנקרא שושן, בסוד שפתותיו שושנים, עכ"ל, עיי"ש.

עינים - שבירה

שבירה, ש-בירה. ושורש הקלקול תולדתו עבירה, ע-בירה. ואמרו (יומא, ט, ע"ב) תנו עיניכם

אור א"ס

הקב"ה נמשל לבעל הבירה (עיין ערך קטן עינים). וכתוב (דה"י, א, כט, א) כי לא לאדם הבירה כי לה' אלקים.

צמצום

מיצר. ואמרו (ב"ב, סא, ע"ב) המוכר בית לחבירו בבירה גדולה, אע"פ שמצר לו מצרים החיצונים, מצרים הרחוב לו.

הסתרה, טמון. ואמרו (ב"ק, סא, ע"ב) שמודים חכמים לר"י במדליק את הבירה שחייב אפילו על ארנקי, עיי"ש.

קו

גימט' דבק. ואמרו (ב"ק, כב, ע"א) גמל טעון פשתן, ועבר ברה"ר, נכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בנרו של חנוני והדליק את הבירה, בעל גמל חייב. ואמרו שם, אמר לך ר"ל, הכא במאי עסקינן, ב"מסכסכת" כל הבירה. והיינו נדבקת לכל הבירה.

עיגולים

אמרו (תמיד, כו, ע"א) במסיבה תחת הבירה, ופרש"י שם, וז"ל, ראיתי פתרונו של ר' יעקב ב"ר שמעון זצ"ל, בכל מדות מוכיח, שמסיבה הוא עמוד של בנין שעולין ויורדין בו ע"י "גלגול", עכ"ל. ולכך נקרא מסיבה, לשון סיבוב, ודו"ק.

יושר

ג' קוים. ואמרו (זבחים, קיט, ע"א) והאי בעי בירה, ולא תני ר' יוסף, שלש בירות הן, שילה ונוב וגבעון, ובית עולמים.

שערות

עשו איש שעיר. ואמרו (ילק"ש, וישלח, קלג) וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו וכו', אע"פ שהלך לו באותו זמן, לאחר זמן בא עליו למלחמה וכו',

אמא

שם אהי"ה. ואיתא בפע"ח (שער ר"ח חנוכה ופורים, פ"ו) וז"ל, הבירה אל יד הגי, ר"ת אהי"ה, עכ"ל.

ז"א

סוד י"ב גבולי אלכסון, שורש לי"ב שבטים, כנודע. וכתב בן יהוידע (יומא, ב, ע"א) וז"ל, כל המקדש כולו קרוי בירה, שנאמר הבירה אשר הכינתי - נ"ל בס"ד שקראו דוד המלך ע"ה בשם בירה, דאמרו רז"ל, מקדש ראשון שבנאו שלמה המלך ע"ה היה בזכות אברהם שקראו הר וכו', וידוע כי במקדש ראשון היו כל י"ב שבטים, אבל במקדש שני כבר גלו י' שבטים. ולכן קראו בירה, שהוא אותיות י"ב-הר, עכ"ל.

נוק'

בית, ובפרט בית המקדש. ואמרו (יומא, ב, ע"א) מאי בירה, אמר רבה בר בר חנה אר"י, מקום [ובירושלמי (פסחים, ז, ח) מגדל] היה בהר הבית ובירה שמו, ור"ל אמר כל המקדש קרוי בירה, שנאמר (דה"י, א, כט, יט) הבירה אשר הכינתי. ועיין ב"ב (סא, ע"ב) דרובא קרו ליה לבית בית לבירה בירה, ואיכא נמי דלכירה קרו ליה בית, עיי"ש.

כתר

סוד חשך שלמעלה מן האור. וכתב רמ"מ משקלוב (ליקוטים, עמ' שצח) וז"ל, שושן הבירה שהוא (בגימט' חשך במילוי) חית"ת שי"ן כ"ף, עכ"ל.

חכמה

יראת הבושת, חלק מיראת הרוממות, במדרגת חכמה, כנודע. וכתבי (קהלת, ח, א) חכמת אדם תאיר פניו. וכתבי (שמות, כ, יז) למען תהיה יראת ה' על "פניכם" לבלתי תחטאו, ודרשו חז"ל (נדרים, כ, ע"א) זו הבושה. ואמרו (פסחים, פ"ג, מ"ח) וכן מי שיצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קודש, אם עבר צופים שורפו במקומו, ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה, ופירש הרע"ב (שם) וז"ל, כל המקדש קרוי בירה, ושורפים אותו

בבירה, עיי"ש. ואמרו (פסיקתא דר"כ, יד, ג) א"ר שמואל בר נחמן, כד תימוט בירה, בירה שמה.

ואמרו (מכות, ה, ע"א) אמר רבא, באו שנים ואמרו במזרח בירה הרג פלוני את הנפש, ובאו שנים ואמרו והלא במערב בירה הייתם, חזינן, כי כדקיימי במערב בירה מיחזא חזו למזרח בירה, אין אלו זוממים, ואם לאו הרי אלו זוממין. פשיטא, מהו דתימא ליחוש לנהורא בריא, קמ"ל.

ובתיקון, אמרו (ב"ר, לך לך, לט, א) א"ר יצחק, משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת "דולקת", אמר תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג, "הציץ" עליו בעל הבירה, א"ל אני בעל הבירה. ועיין הרחב דבר (נח, יא, ה) שביאר זאת על ענין השגחת השי"ת, והשגחתו נקראת עיני ה', כנודע. וכן במגלה עמוקות (לך לך, ד"ה גם) פירש על ההשגחה, אולם באופן הפוך, עיי"ש.

עתיק

עתיק נמצא במקום הפרסא של א"ק, מן החזה בפניו עד טבורו לאחוריו, כנודע. ופרסא זו בחינת רקיע המבדיל, כנודע. וכתבי (בראשית, א, ו) יהי רקיע בתוך המים, ר"ת בירה.

אריך

אורך. וכתבי רש"י (ב"ב, ו, ע"ב, ד"ה בירה גדולה) וז"ל, בירה גדולה - בית ארוך מאוד וחלוק מתוכו להרבה קטנות, עכ"ל.

אבא

או"א, סוד המקיפים, והם כח השמירה כנודע. ובפרט אמא. ואמרו (שוחר טוב, מה, ב) כדרך ששומרי המדינה עושין ומחזרין בלילה על כל פתח ופתח, כך עושה הקב"ה לעת"ל (שאז יאירו המקיפים בתוקף רב) ומשמר על כל בירה ובירה.

או"א, בחינת י-ה, כנודע. וזהו בירה, רב-י"ה (ועיין בן יהוידע, יומא, ב, ע"א).

גבורה

אש. וכתוב (דה"י, ב, ז, ג) וכל בני - ישראל ראים ברכת האש - וכבוד ה' על הבית, ר"ת בירה. כי ביהמ"ק נקרא בירה שירדה עליו אש.

אש - שריפה. וז"ל הרמב"ם (זבחים, פ"ב, משנה ה) והמקום השני בהר הבית, ושם שורפין פרים ושעירים הנשרפים אם אירע בהן פסול לאחר שיצאו מן העזרה, ושם אותו מקום בירה, עכ"ל. והשורש בבירה דולקת במשל דאברהם (ע"י ערך קטן עינים). וכן בדיני מזיק של אש נקטו בירה, ע"י ב"ק (סא, ע"ב).

שם אלקים. וכתב בחמדת ימים (פורים, פ"ז) וז"ל, בירה גימט' אלהים בריבוע (העולה) ר', וי"ג אותיות המילוי וה' אותיות הפשוט, שהוא סוד שושנה דאית בה י"ג עליון וה' עליון אחרנין ע"ש בזוהר, עכ"ל.

בירה גימט' גבורה עם הכולל.

תפארת

תורה. ואמרו (יומא, ט, ע"ב) ביחס של אי עדיפא ראשונים או אחרונים. א"ל ר"ל, אדרבה אחרונים עדיפי, אע"ג דאיכא שעבוד מלכויות, קא עסקי בתורה, א"ל בירה תוכיח שחזרה לראשונים ולא חזרה לאחרונים.

חמה. בירה מלשון ברה כחמה.

נצח

נו"ה, תרי עדים. ואמרו (יומא, ט, ע"ב) שאלו את ר"א, ראשונים גדולים או אחרונים גדולים, א"ל תנו עינכם בבירה, וא"ד "עדיכם" בבירה.

רגלים. וכתוב (תהלים, קכב, ב) עומדות - היו רגלינו בשעריך ירושלים, ר"ת בירה. ועיין מלאכת שלמה (ערלה, פ"ב, מ"ב) וז"ל, בירה - שם מקום קרוב לירושלים, ושמו בירה, עכ"ל. ובמרגלים, לשון רגלים, כתיב (במדבר, יג, ג) ראשי בני ישראל המה, ר"ת בירה.

הוד

הוד והדר, יופי. וכתב רש"י (שבת, קב, ע"ב, ד"ה בבירתו) וז"ל, בירה נאה שהוא אוכל ושוכב, מקפיד על חור קטן שבה אם מגונה הוא, וסותמו

שם כדי לביישן, שיזהרו שלא יבואו עוד לידו טומאה, עכ"ל.

בינה

בן מ' לבינה, ואיכא נ' שערי בינה. ואמרו (איכ"ר, ב, ה) ר' יודן אומר, כל בירה ובירה שהיתה בירושלים לא היתה ראויה להכבש פחות מארבעים יום, ר' פנחס אמר פחות מחמישים יום.

תשובה. ואמרו (גיטין, נה, ע") גזל מריש ובנאה בבירה, ב"ש אומרים, מקעקע כל הבירה כולה ומחזיר מריש לבעליו. וב"ה אומרים, אין לו אלא דמי מריש בלבד, מפני תקנת השבים. ועיקר גילוי בינה, בחינת ונגלה בנינוה, נו"ן - י"ה. ועליהם אמרו (תענית, טז, ע"א) שקעקעו כל הבירה והחזירו מריש לבעליו. ועיין רבינו בחיי (ויקרא, ה, כג).

דעת

כתב בעקידת יצחק (לך לך) אחר שהביא מאמר חז"ל המובא לעיל (ערך קטן עינים) וז"ל, משל לאחד שהיה מהלך ממקום למקום, כי אז היה אברהם הולך ממקום למקום, והוא תואר החקירה והעיון החופשי אשר יעתק מדעת אל דעת וממדרגה אל מדרגה וכו', וראה בירה דולקת, והוא אור האצטגניניות, עכ"ל, עיי"ש. ועיין מעשה ה' (בראשית, לא, ד"ה עוד יתכן). וספר אפריון (לך לך, יב, א). ועבודת הקדש (ח"ג, פרק כא).

חסד

אברהם. ראה בירה דולקת, כנ"ל ערך קטן עינים.

מדת גדולה. ורש"י בכמה מקומות (גיטין, נה, ע"א; ב"ק, כב, ע"א, ועוד) כתב, בירה - בית גדול. ונקרא אפנדא. עיין שבת (עז, ע"ב).

שם א"ל. וכתב במגלה עמוקות (ואתחנן, אופן צה) וז"ל, ז' פעמים אל, בגימט' בירה, עכ"ל.

רוח

כתב רש"י (ב"ב, ו, ע"ב, ד"ה אבל בתרביץ) וז"ל, דרך בוני בירה חשובה, להניח לה כנגד פתח הטורקלין החשוב שבה, כעין גינה קטנה ל"אור", ועולין בה דשאים ויפה המראה לעינים, עכ"ל. וכתוב (קהלת, ג, כא) מי - יודע רוח בני האדם, ר"ת בירה.

בחירה ברוח, כנודע. ולכך נקרא ביהמ"ק מקום אשר בחר בו ה', בירה, בחירה, בירה - ח.

נשמה

אמרו חז"ל (ברכות, מג, ע"ב) שחוש שהנשמה נהנית ממנו זהו חוש הריח. בירה עם הכולל עולה ריח.

חיה

כנודע בכדי שיהיה זווג פב"פ, נצרך הארת חיה, ובלאו הכי יש אחיזה לחיצונים באחוריים. וזהו בירה מלשון בריא וחזק בתקופו. כי כאשר מתגלה היפך ברי, שמא, זהו שורש כח יניקת הרע, בחינת עמלק גימט' ספק, כנודע.

יחידה

יחיד דקלקול, אבל. וכתוב (איכה, א, א) איכה - יושבה בדד העיר רבתי - עם, ר"ת בירה, וירושלים נקראת בירה של א"י.

ובהארת משיח, יחידה, כתיב (יחזקאל, לח, יט) ביום ההוא יהיה רעש - גדול על אדמת ישראל, ר"ת בירה. והוא אותיות ריב-ה'. והיינו שאני יעשה מלחמת ריב ה', בגוים, באומות בכלל ובגוג בפרט. והוא מכח הארת משיח. בירה ר"ת, בן ישי היום רבו.

בטיט, עכ"ל. ועיין רש"י (ב"ב, ו, ע"ב, ד"ה אבל בתרביץ).

יסוד

פרו ורבו. בירה אותיות ריבה, בחינת ירבו. וכן אותיות ברי-ה. לשון בן.

אמרו (תענית, טז, ע"א) מאי ומן החמס אשר בכפיכם, אמר שמואל, אפילו גזל מריש ובנאו בבירה, "מקעקע" (היינו עקירת היסוד) כל הבירה כולה ומחזיר מריש לבעליו. היפך תקנת מריש. ועיין חמדת ימים (הדרת קודש) בהרחבה בדין קעקוע הבירה ותקנת מריש.

שם שד"י. וכתב הרמ"ע מפאנו (מאמר מעין גנים, ח"א, ליקוטים) וז"ל, ובשושן הבירה הרגו חמש מאות איש, בכח הנעלם משם שד"י, שהוא שודד מערכות הכוכבים, מעין הנדרש במצרים (הגש"פ) חמשים מכות, מאתים מכות, מאתים וחמישים מכות, כללן חמש מאות, ולא פליגי. עוד הרגו בשושן שלש מאות איש למחרתו ועם עשרת בני המן וארבע מכות חרב והרג ואבדן ותלייתן על העץ, נשלם הרמז לשם שד"י, עכ"ל.

מלכות

ארץ ישראל. ועיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן צה) שכתב וז"ל, נקראת ארץ ישראל בירה, שהוא סוד ז' פעמים א"ל, עכ"ל, עיי"ש.

הלכה (לשון מלכות, ודו"ק). וכתב בשלה"ק (וישב, גג) וז"ל, מיום שחרב ביהמ"ק אין לו לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה (כמ"ש חז"ל) וכו', וביהמ"ק נקרא בירה, כדכתיב (דה"י, כט, א) לא לאדם הבירה, ועל כן כל ד' אמות של הלכה נקראים בירה, עכ"ל, עיי"ש.

מלכות נקראת שושן הבירה. עיין קהלת יעקב (ערך בת). ועיין פע"ח (שער הפורים, פ"ו). וברית כהונת עולם (מאמר הסתר אסתיר, פרק מ).

נפש

מי שיש לו נפש רחבה, תובע לדור בבירה.

מילון ערכים בקבלה בירה

הבירה וגו', שבגימט' כמנין מלכות, עכ"ל. ועיין שם משמואל (נשא, תרע"ז, ד"ה והנה שבת). ואמרי נועם (פורים, ד"ה וזהו ותכתב אסתר).

ונתבאר לעיל שבחינת בירה בחינת א"ל. וכתב בברית כהונת עולם (מאמר הסתר אסתר, פרק מ) וז"ל, בבחינת מרדכי ואסתר היו השמות מאירים על בחינת שושן הבירה כנזכר (עיי"ש) בסוד א"ל הוי"ה ויאר לנו, ובעת נביכת שושן הבירה בשלילת אחשוורוש לכליון חרוץ ח"ו, נאמר ותצוהו על מרדכי לדעת מה ז"ה, גימט' א"ל הוי"ה, שהוא הנעדר ממנה בבחינת אחשוורוש, והמיתוסף לה בבחינת מרדכי ואסתר. וזה טעם מ"ה ז"ה ועל מ"ה ז"ה, רצונו, שכאשר ישוּבו מרדכי ואסתר להאיר כבראשונה, יתגלה בחינת מ"ה ז"ה הניתוסף על מ"ה ז"ה שבבחינת שושן הבירה עצמה, שגם זה נעדר ממנה בהיותה תחת אחשוורוש הרשע, והוא טעם לדעת מה זה, עכ"ל. ועיין עוד בדבריו שם (פרק מג) וז"ל, סוד שושן הבירה בתלת שמהן צבאו"ת שד"י אדנ"י, וע"י מרדכי ואסתר נתגלה בחינת א"ל הוי"ה, וניתוסף על שלשה שמות הנזכרים, עכ"ל, עיי"ש כל דבריו

וכתב רמ"מ משקלוב (ליקוטים, דף שצז) וז"ל, ואסתר גימט' שושנה, נוקבא של ששון, אשר בשושן הבירה, גימט' ח"י"ת ש"י"ן כ"ף, "להפך" לכבוד הוי"ה, סוד מרדכי ואסתר, גימט' ח"י"ת ש"י"ן כ"ף (ר"ת חשך, ובסוף בסוד הקלקול, העיר שושן נבוכה, כנ"ל), כבוד הוי"ה בגימט' שלום כנ"ל, עכ"ל. והיינו להפך משושן הבירה דקלקול לשושן הבירה דתיקון.

ובתיקון ציירו בביהמ"ק צורת שושן הבירה (מנחות, צח, ע"א). וזהו אחדות שושן הבירה עם ביהמ"ק הנקרא בירה.

כתב בחמדת ימים (פורים, פ"ז) וז"ל, בירה, גימט' אלקים בריבוע, ר' וי"ג אותיות המילוי וה' אותיות הפשוט, עכ"ל, עיי"ש. וכן בגימט' גבורה עם הכולל.

ובמגלה עמוקות (ואתחנן, אופן צב) כתב וז"ל, ז' פעמים אל בגימט' בירה, עכ"ל, עיי"ש שלכך נקרא ביהמ"ק ובכללות כל א"י בירה.

והרי שבבירה כלול הן החסדים והן הגבורות, חו"ג שבדעת השורה בביהמ"ק.

וסתם בירה הוא ביהמ"ק, ונקרא הבירה, בה"א הידיעה. הבירה, גימט' רכב, בחינת ברכ - ברכה. ושורש כל השפע והברכה ממקום הבירה, בית המקדש. ונגלה באברהם, שמידתו חסד אל, כנ"ל, ועליו אמרו חז"ל (ב"ר, לט, א) שנגלה עליו בעל הבירה ואמר לו אני בעל הבירה.

והיפך שם אל, חסד, חסד א"ל כל היום, זהו גזל, נטילה לעומת נתינה. ולכך אמרו, גזל מריש ובנאו בבירה, מקרקע כל הבירה ומחזיר מריש לבעליו. והוא שורש חורבן הבית, חורבן הבירה, ודו"ק היטב.

וזה לעומת זה, בימה"ק - בירה, ולעומתו שושן הבירה. ושם כתיב (אסתר, ג, טו) והדת נתנה בשושן הבירה, והעיר שושן נבוכה, לשון בכו. ושורשו בבכי על חורבן הבירה - ביהמ"ק

ומהות שושן הבירה, כתב בקהלת יעקב (ערך שושן הבירה) וז"ל, שושן הבירה, רומז על מלכות, כמבואר בזוהר פקודי, עכ"ל, עיי"ש. וכתב במחברת הקודש (פורים) וז"ל, בשושן הבירה, הוא מלכות, שושן עולה י"פ אדנ"י, עכ"ל. וכתב במגן אברהם (טריסק, תצוה) וז"ל, בר"ת של כל הפסוק איש יהודי היה בשושן

מדור ארמית

מילון ערכים בארמית

בירה - ביראות - בציר

ביתר - בעירא - ביבר

ביברי - ביברים - שברירא

בירה – ביראות – בציר – ביתר – בעירא ביבר – ביברי – ביברים – שברירא

וצד נפול של בור, הוא ביתר, לשון יתר, וכל יתר כנטול דמי, בציר, כנ"ל. וכל המוסיף גורע. ושם מתו רבים והיה בו בציר - חסרון גדול. ועיין ברכות (מח, ע"ב).

ויש נפילה בדומם הנקרא ביר - בור, כנ"ל, ויש נפילה בחי, והוא הנקרא בארמית בהמה. בעירא, ביר-עא. וכאשר האדם נופל ממדרגתו, בבחינת נמשלו כבהמות נדמו, נופל למדרגת בהמה - בעירא.

ובפרטות יש חיה הנקראת ביבר - ביברי, כמ"ש בערוך ערך ביברי, וז"ל, א"ב, פירוש ביבר בלשון רומי, מין חיה יושבת בחורים בשפת הים וזנבה במים ועורה חשוב מפני דקות השער, עכ"ל.

עוד כתב בערוך (ערך בבר) וז"ל, צד לגינה לחצר ולביברים (שבת קו, ביצה כג), פירוש, לשון לע"ז הוא, פרדס שמאספין שם חיות וחפירה שמאספין בה דגים ומקום מקורה ששם עופות, קורין בביר"ו. א"ב, פירוש בלשון רומי, גדר, אשר שם פרוצים חיות וברכה אשר שם דגים מזומנים, עכ"ל.

עוד כתב בערוך (ערך בביתא) וז"ל, (גיטין, סט), שברירא דפלניא בר פלינתא, לימרו לכלבא בבית דעינא, פירוש, שחור קטן שבאמצע שחור שבלובן העין, עכ"ל. שחור, ש-חור, בחינת חור - בור, כנ"ל.

בור - ביר, וכגון ביראות, קרוב ללשון בור, והוא מעין בור. וכמ"ש בפרישה (או"ח, תר"ל) וז"ל, ביראות לשון באר, עכ"ל. בור - ביר - באר.

ובירה מקום גדול וחזק, מבצר (עיין סוגיות במחשבה ערך זה). וזהו בירה מלשון אביר, חוזק ותוקף. ומלשון ברי, ברי ושמא. לשון חוזק ותוקף, ולשון ברירות.

וזהו בחירה, ח-בירה. והיינו שהדבר נצרך לו תוקף ביחוד, הוא בכח הבחירה, ואם אינו עומד בה, נופל לבחינת עבירה, ע-בירה, עב-בירה, נופל לעביות. ואם עומד בבחירה דבק בזכות. והוא מדרגת אביתר, את-ביר. ואמרו (סנהדרין, טז, ע"ב) ואביתר אלו אורים ותומים. שיש בהם כ"ב אותיות, מא' ועד ת'. וזהו אביתר, ביר-את. כי דבק בטוב בשורשו, באותיות. ובשם הפוך זהו בתירא, והבן.

ולחיפך כאשר בוחר ברע, זהו בחינת בציר, צ-ביר, והיינו לשון חסרון. והוא במדרגת הקטנות, בבחינת עיבור, ביר-עוב, לשון עביות, בחינת עבירה כנ"ל. והעובר הנמצא במעי אמו הוא כנמצא בבור, ביר - באר, כנ"ל, מקום שפל ונמוך, חיפך בירה, מגדל, דבר גבוה ועליון, דבר והיפוכו. וכאשר מחבר עליון ותחתון, זהו מצות עירוב, ביר-עוב, כנ"ל, תיקון העביות והשפלות.

עבודה

בלבביפדיה עבודת ה' בירה.....ז

עיקר שם תואר 'בירה' הוא על בית המקדש • שושן הבירה עומדת כנגד בירה דביהמ"ק • מהות שם בירה דביהמ"ק - שם י-ה שמצטרף העולם העליון עם העולם התחתון המתגלה בביהמ"ק • עומק ה'בריה חדשה' המתגלה במקום ביהמ"ק - הברית המתגלה בצירוף בורא ונברא • שורש ה'בירה דולקה' דביהמ"ק המתגלה בקרבן עולה ושורש 'הבריה חדשה' שבבירה המתגלה בקרבן שלמים ע"י הצירוף של כולם יחד • הגילוי שכל שורש בנין שושן הבירה יונק מחורבן ביהמ"ק • הגילוי של פורים בט"ו בירושלים ובשושן הבירה • מדרגת המנוחה שבתוך תפיסת הבריאה ומדרגת המנוחה שלמעלה מהבריאה • מדרגת פורים של י"ד - מנוחה שאחרי התנועה ומדרגת פורים של ט"ו - שורש המנוחה שקדמה לתנועה • קבלת התורה דפורים - קבלה על שורש התנועה הראשונה של אריגת האותיות שהתגלה מהמנוחה שקדמה לעולם • שורש כח הגבול ומידת הדין - מהגבול המתגלה בנענוע של שעשוע • עומק ביטול הגזירה איננו ביטול מידת הדין אלא גילוי שורש מידת הדין - תפיסת השעשוע • עומק תפיסת האש שבבריאה - גילוי השעשוע במה שהכל חוזר שוב מתתא לעילא

מחשבה

בלבביפדיה מחשבה בירה.....יט

בירה משורש בריא • שושן הבירה אל מול בית המקדש • ב' מהלכים בבירה • סילוק הארת בירה בביהמ"ק מכוח אחשוורוש • שורש בירה דדוד ושלמה • קרבן אשם כנגד מציאות הספק • ב' מהלכים בנס בפורים • הארה בבירה התחתונה מכוח הבירה העליונה • אחרונים טובים מן הראשונים • ריב משורש בירה כז מדרגת בירה לעתיד לבוא • גילוי מדרגת בירה בבית המקדש השלישי

סוגיות במחשבה בירה.....ל

רל"א שערים

צירוף בי-ב-ר / ב-ה / י-ר / י-ה / ר-ה

קבלה

בלבביפדיה קבלה בירה.....מא

מילון ערכים בקבלה בירה.....מה

ארמית

בירה - ביראות - בציר - ביתר - בעירא - ביבר -

ביברי - ביברים - שברירא.....מז